

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

לפני כבוד השופטת שירי היימן
סגנית נשיאה לענייני משפחה- מחוז חיפה

מבקש קיום הצוואה ע.ח.
ע"י ב"כ עו"ד עזמי שבאיטה

נגד

המתנגדת א.א.
ע"י ב"כ עו"ד עינת ניימן

בענין עזבון המנוחה : ע.א.ח.

1

פסק דין

- 2 1. לפני בקשה למתן צו קיום צוואה לצוואת המנוחה ע.א.ס (להלן: "המנוחה" או "האם")
3 מיום 16.7.2017 והתנגדות לה.
- 4 2. המנוחה הלכה לעולמה ביום 2.11.2017. המתנגדת היא בתה של המנוחה (להלן:
5 "המתנגדת" או "א.א.") ומבקש קיום הצוואה הוא בנה של המנוחה (להלן: "המבקש"
6 או "ע.ח.").
- 7 3. בין המתנגדת לבין המנוחה התנהל הליך קודם, שטרם הסתיים (ת"ע 1-02-16730),
8 שעניינו בקשה לביטול צו ירושה שניתן אחר אבי המתנגדת ובעלה של המנוחה (להלן:
9 "המנוח"). הבקשה הוגשה ע"י המתנגדת כנגד האם, ובה עתרה לביטול תצהיר
10 ההסתלקות עליו חתמה המתנגדת ובו הסתלקה מעיזבון המנוח לטובת האם. המתנגדת
11 טענה שיש לבטל את תצהיר ההסתלקות בטענה להטעיה, מרמה וזיוף חתימתה.
- 12 4. המנוח הלך לעולמו בתאריך 14.12.1994. לאחר פטירתו הוגשה בקשה למתן צו ירושה,
13 במסגרתה הסתלקו כל הילדים לטובת אימם המנוחה. ביום 02.03.1995 ניתן צו ירושה
14 בו נקבע כי המנוחה היא היורשת היחידה של המנוח (נספח ז' כתב התביעה מיום
15 8.2.17).
- 16 5. במהלך ניהול הליך זה, ביום 2.11.2017, הלכה המנוחה לעולמה וההליכים בבקשה
17 לביטול צו הירושה הוקפאו עד לבירור זהות יורשי המנוחה, שיבואו בנעליה לצורך ניהול
18 ההליך.
- 19 6. כאמור, המנוחה הותירה אחריה צוואה מיום 16.06.2017, עליה חתמה כחמישה
20 חודשים לפני פטירתה. צוואה זו באה תחת צוואה קודמת שערכה המנוחה בשנת 2014.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 7. למנוחה 5 ילדים, ארבעה בנים ובת אחת (המתנגדת). הזוכים ע"פ הצוואה הם ילדי
2 המנוחה, אחיה של המתנגדת: ל', ב', ח', ע.ח (המבקש).
- 3 8. המתנגדת טוענת כי יש להורות על ביטול הצוואה מחמת שתי עילות: חתימת המנוחה
4 על הצוואה מזויפת, הצוואה נחתמה תחת השפעה בלתי הוגנת מצידו של המבקש.

5 השתלשלות ההליכים

- 6 9. כאמור ההליכים המשפטיים בין הצדדים החלו ביום 8.2.2017 עת הגישה המתנגדת כנגד
7 האם המנוחה בקשה לביטול צו ירושה שניתן אחר המנוח בשנת 1995 ושב הוכרזה
8 המנוחה כיורשת יחידה של המנוח בהסתמך על תצהירי הסתלקות שחתמו כל חמשת
9 ילדיה לטובתה. המתנגדת טענה כי חתימתה על תצהיר ההסתלקות זויפה, וכי מעולם
10 לא חתמה על התצהיר ולא ידעה כי ניתן צו ירושה אחר המנוח.
- 11 10. במהלך ניהול ההליך ביום 1.11.2017 הלכה לעולמה המנוחה ועל כן ביום 4.10.2018
12 ניתנה החלטה כדלקמן:
- 13 "התביעה בת"ע 17-02-16730 עניינה בבקשת המבקשת לבטל תצהיר הסתלקות עליו
14 חתמה והנוגע לעזבונו של אביה המנוח.
15 התביעה הוגשה כנגד המנוחה, אשר במהלך הדיונים הלכה לעולמה.
16 בהחלטתי מיום 19.12.17 קבעתי כי ההליכים בתיק יוקפאו עד אשר יתברר מי יורשיה
17 של המנוחה. המשיב 1 הגיש בקשה למתן צו קיום לצוואת המנוחה. המבקשת הגישה
18 התנגדות והתנגדות זו תלויה ועומדת בפני בימ"ש זה.
19 עד אשר לא תינתן הכרעה בשאלת תוקפה של הצוואה, הזוכים על פי הצוואה אינם
20 מוכרזים כיורשיה של המנוחה, שכן ככל והצוואה תבוטל יינתן צו ירושה בהתאם לחוק
21 הירושה.
22 אשר על כן, ההליכים בת"ע 17-02-16730 יוקפאו עד להכרעה בהתנגדות לצוואה אותה
23 הגישה המבקשת.
24 מאחר וטרם נקבע מיהם יורשיה של המנוחה, הרי שהמשיבים אינם רשאים לעשות
25 כל מעשה בנכסים השייכים לעזבונו ולכן צו המניעה הזמני שניתן בתיק אינו פוגע בהם.
26 מאחר והזוכים על פי הצוואה הם בעלי עניין בשני התיקים, הם רשאים להיות נוכחים
27 גם בהליך שעניינו התנגדות לצוואה והפרוטוקול ינוהל בשני התיקים." (עמ' 3
28 לפרוטוקול שורה 5 ואילך).
- 29 11. המבקש הגיש בקשה למתן צו קיום צוואת המנוחה מיום 16.6.2017 והמתנגדת הגישה
30 התנגדות לבקשה ובה טענה כי חתימת המנוחה על גבי הצוואה מזויפת וכן טענה
31 להשפעה בלתי הוגנת.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

12. במסגרת ההליכים מונתה מומחית מטעם בית המשפט, אורית ינאי, על מנת שתחווה
דעתה בשאלה: "האם החתימה המצויה על הצוואה מיום 16.6.17 של המנוחה היא
חתימתה של המנוחה".

13. כן מונה מונה ד"ר אדם דרנל כמומחה מטעם בית המשפט על מנת שיבדוק ויבחן האם
המנוחה, בעת שחתמה על הצוואה מיום 16.6.2017, הייתה תלויה בזולת פיזית ו/או
שכלית הכרתית באופן המוביל למסקנה כי הייתה עשויה להיות נתונה להשפעה בלתי
הוגנת.

14. הליך גישור בו השתתפו הצדדים לא צלח ועל כן נשמעו ראיות הצדדים.

טענות מבקש קיום הצוואה

15. המבקש טוען כי המנוחה חתמה על הצוואה בדעה צלולה ללא כל השפעה והצוואה
משקפת את רצונה.

16. המומחית מטעם בית המשפט קבעה שהחתימה היא חתימת המנוחה, ומסקנה זו עולה
בקנה אחד עם עדויות העדים ועל כן יש לדחות את הטענה שחתימת המנוחה על הצוואה
היא חתימה מזויפת.

17. המבקש טוען שהמתנגדת לא הוכיחה טענתה להשפעה בלתי הוגנת ונטל ההוכחה מוטל
על כתפיה. לא מתקיים אף לא אחד מהמבחנים לקיומה של השפעה בלתי הוגנת על
המנוחה.

18. המומחה מטעם בית המשפט קבע כי למנוחה לא היה כל ליקוי קוגניטיבי וכי הצוואה
נערכה מרצונה החופשי של המנוחה, אשר חשה הכרת תודה לבניה וכלותיה שסייעו לה
בשנותיה האחרונות. קביעת המומחה שומטת את הקרקע מתחת לטענות המשיבה
להשפעה בלתי הוגנת.

19. מהמסמכים הרפואיים עולה כי לא הייתה כל ירידה ביכולת הקוגניטיבית של המנוחה,
המנוחה הייתה צלולה ועצמאית לחלוטין מבחינה שכלית הכרתית, העזרה והסיוע ניתנו
לה על ידי כל בני משפחתה של המנוחה, מלבד המתנגדת, ובאחרית ימיה נעזרה גם
במטפלת זרה.

20. איש לא שלט במנוחה, אלא היא זכתה ליחס חם ואוהב מכל בניה ונשותיהם בניגוד ליחס
המתנכר מצדה המתנגדת. המבקש עזר למנוחה בהתנהלות הכספית וניהל עבורה את
חשבון הבנק, אך כל הפעולות היו בידיעת המנוחה ולמען רווחתה.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 21. למנוחה היו קשרים משמעותיים עם סביבתה, שכנים וקרובי משפחה.
- 2 22. איש מבניה של המנוחה לא נכח בעת החתימה על הצוואה או לקח חלק כלשהו בעריכתה
- 3 והכנתה ואף לא מי מנשותיהם, מלבד העובדה שהמבקש חתם על ההמחאות ששולמו
- 4 לעו"ד בחוס בעבור הכנת הצוואה.
- 5 23. המנוחה בחרה לנשל את המתנגדת מצוואתה נוכח התנהגותה במהלך השנים ובמיוחד
- 6 בשנתיים – שלוש השנים האחרונות טרם ערכת הצוואה, שכן משנת 2015 ניתקה קשר
- 7 עם אמה ואף הגישה נגדה את התביעה לתיקון צו הירושה.
- 8 24. אשר על כן טוען המבקש יש לדחות את טענות המתנגדת ולהורות על קיום צוואת
- 9 המנוחה מתאריך 16.6.2017.
- 10 **טענות המתנגדת לקיום הצוואה**
- 11 25. המתנגדת טוענת כי המנוחה סבלה בשנותיה האחרונות מ-14 מחלות שונות וצרכה 14
- 12 סוגי תרופות.
- 13 26. מצבה הנפשי והקוגניטיבי של המנוחה לא היה תקין. המומחה מטעם בית המשפט מצא
- 14 כי המנוחה טופלה בכדורים נוגדי חרדה (בונדורמין) בשנת 2005, 2016, 2017.
- 15 27. שבע שנים טרם פטירתה המנוחה הייתה תשושה וסבלה מקשיים בתפקוד פיזי כולל
- 16 הליכה ותפקודים יומיומיים והייתה תלויה פיזית בנותני עזרה, תלות פיזית שהובילה
- 17 לתלות רגשית בבנים שטיפלו בה והיו צמודים אליה.
- 18 28. המתנגדת טוענת כי המבקש בעצמו סבר כבר בשנת 2010 שהמנוחה סיעודית והגיש
- 19 למל"ל תביעה לגמלת סיעוד שנדחתה בשל הכנסות גבוהות.
- 20 29. המתנגדת טוענת כי המנוחה הייתה עקרת בית, לא ידעה קרוא וכתוב בעברית ולא
- 21 בערבית והייתה תלויה לחלוטין בבעלה המנוח. משנפטר המנוח, המבקש, ע.ח., נכנס
- 22 בנעלי אביו והמנוחה היתה תלויה בו בכל העניינים הכספיים. יתר האחים לא היו
- 23 מעורבים בטיפול במנוחה, שכן ח' אובחן כחולה סכיזופרניה, ל' התגורר בחו"ל ושב
- 24 ארצה בשנת 2003 והאח ב' מתגורר בחו"ל.
- 25 30. המתנגדת טוענת שהמבקש נקט בניצול ואלימות כלכלית כלפי המנוחה, רוקן את נכסי
- 26 המנוחה וחשבון הבנק שלה לאורך השנים והעבירם לכיסו. כמו כן בנה בתים על חלקת
- 27 האדמה של המנוחה בטענה כי קיבל את חלקת האדמה במתנה.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 11383-06-18 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 11016-06-18 פלוני נ' אלמוני

- 1 31. המתנגדת טוענת שהמבקש הרחיק את המנוחה מהמתנגדת וגרם לנתק ביניהן.
2 32. המתנגדת טוענת כי הצוואה משנת 2017 נערכה תחת השפעה בלתי הוגנת, כחמישה
3 חודשים לפני פטירתה, ובמעורבות ונוכחות המבקש, כעולה מהעדויות שנשמעו. התובע
4 יזם את הצוואה כשהמנוחה הייתה חלשה חולה ומרותקת לביתה ועל כן יש להורות על
5 ביטול הצוואה.

דיון והכרעה

- 7 33. הצוואה העומדת לדיון היא צוואה, שחתומה לכאורה על ידי המנוחה, ונערכה בפני שני
8 עדים ביום 16.6.17. המנוחה ציוותה את רכושה לארבעת בניה, ע', ב', ח, ל', כמפורט
9 בהוראות הצוואה. לביתה א.א. (המתנגדת) לא הורישה המנוחה דבר.

הדין החל

- 11 34. בת"ע 69100-12-19 ק' נ. א.ח. ואח' (ניתן ביום 23.8.23 – פורסם במאגרים) קבעה כב'
12 השופטת גיא את ההלכה כדלקמן:
13 4. "על החופש לצוות ניתן ללמוד מסעיפים 2 ו-27 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965
14 (להלן: "חוק הירושה") ומחופש זה נגזרת החובה למלא אחר הציווי.
15 יפים לעניין זה דברי כב' השופט חיים כהן בע"א 869/75 בריל נ' היועמ"ש, פ"ד
16 לב(1) 98, 102, כדלקמן: " 'קו היסוד' של המחוקק בדיני צוואות אינו אלא מצווה
17 לקיים דברי המת".
18 קו יסוד זה מעוגן כיום בסעיפים 1, 2 ו-3 חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, כחלק
19 מזכות הקניין של האדם וכזכותו לכבוד בחייו ובמותו.
20 היטיב לבטא עניין זה כב' השופט יעקב מלץ, בע"א 724/87 כלפה (גולד) נ' גולד,
21 פ"ד מח (1) 22, 28-29 כדלקמן:
22 "כל מאבק סביב צוואתו של אדם מעלה בצידו את שאלת 'כבוד המת', השלוב
23 בעיקרון הכללי של 'כבוד האדם', אשר היה לעקרון-על במשפטנו עם קבלת חוק
24 יסוד: כבוד האדם וחירותו. בפסיקת בית המשפט זה לכל אורכה, לפני קבלת חוק
25 היסוד ולאחריה, שזורה כחוט השני העמדה, שלפיה בכל הנוגע לצוואות מוענקת
26 חשיבות מיוחדת לרצונו של הנפטר. זאת על פי הכלל הגדול הנקוט בידינו כי 'מצווה
27 לקיים דברי המת'".
28 5. בשורה ארוכה של פסקי דין נקבע כי על היושב בדין להימנע ככל האפשר מלפגוע
29 בחופש הציווי תוך שמירה על האיזון העדין שבין כבוד המת לבין כבודתם של
30 החיים. על האיזון האמור יש לשמור מקום בו מתקיים מאבק בין המבקשים
31 לקיים את דברי המת כפי שבוטאו בצוואתו, לבין אלה המתנגדים לקיומה של

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

1 הצוואה בנימוק כי איננה משקפת את רצונו האמיתי של המת (דברי כב' השופט
2 מלץ, שם בעמ' 29-28)."
3 35. המתנגדת מבססת התנגדותה על שתי טענות, זיוף והשפעה בלתי הוגנת. להלן אדון בכל
4 אחת מהטענות.

5 טענת הזיוף

6 36. בתמ"ש 10916-02-10 עזבון המנוח ב.ח.ז"ל נ.י.ח. (ניתן ביום 6.12.11 – פורסם במאגרים)
7 פרט השופט זגורי את ההלכה בעניין נטל הראיה בטענת זיוף:

8 40.2 "נפתח בכך שהטוען טענת תרמית, זיוף או הסכם למראית עין - נטל ההוכחה
9 מוטל עליו.

10 40.3 נוסף על כך, כי בית המשפט מצווה לנהוג משנה זהירות בבחינת טענות מעין
11 אלו בשל הכתם שהן מכתימות את הנתבעים (ע"א 475/81 זיקרי נ' כלל
12 חברה לביטוח בע"מ, פ"ד מ(1) 589).

13 40.4 אותה זהירות מרובה, אותו כתם פלילי ושלילי הנלווה לטענות הזיוף
14 והתרמית הם שהביאו הפסיקה לקבוע, כי טענת זיוף או תרמית, מצריכה
15 תשתית ראייתית בעלת משקל סגולי גבוה יותר מזה הנדרש בתביעה אזרחית
16 רגילה, אם כי הנטל הוא כמקובל במשפט האזרחי (ע"א 475/81 זיקרי נ' כלל,
17 פ"ד מ(1) 589, 598 (1986); ע"א 400/86 עזבון המנוח בן ציון קריגר ז"ל נ'
18 ד"ר סבינה קריגר, פ"ד מב(4) 500, 504-505 (1989); ע"א 7424/96 בנק
19 המזרחי נ' אליהו גרציאני בע"מ, פ"ד נד(2) 145, 157 (2000); ע"א 6095/97
20 בנק דיסקונט נ' איטר, פ"ד נו(4) 721, 734 (2002); ע"א 4842/05
21 גרניט הנדסה לתעשייה ואח' נ' כלל חברה לביטוח בע"מ (לא פורסם,
22 פ"ד מ(1) 12/8/2007 (פורסם בנבו) (ע"א 125/89 רוי"ח עובדיה בלס נ' ערן פילובסקי
23 ואח', פ"ד מו(4) 441, 448-449).

24 37. לצורך בחינת טענת הזיוף מונתה מומחית מטעם בית המשפט אשר תבחן "האם
25 החתימה המצויה על הצוואה מיום 16.6.17 של המנוחה היא חתימתה של המנוחה".

26 המומחית הגישה את חוות דעתה ביום 19.7.2020 ובה כתבה:
27 "1. שתי החתימות שבמחלוקת על גבי הצוואה מתאריך 16.06.2017 מצומצמות בכמות
28 ובאיכות תכונות כתיבה.

29 2. כל דוגמאות החתימה של המנוחה שקיבלתי לבדיקה מעו"ד בשאיר פאהום גיוסי הן
30 צילומים של חתימות שנחתמו בין השנים 1994-2006.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 3. בשל המגבלות שפורטו לעיל לא אוכל לחוות דעה החלטית לגבי זהות חותם שתי
2 החתימות שבמחלוקת.
- 3 4. עם זאת, מצאתי אי התאמות בתכונות כתיבה בינן לבין דוגמאות החתימה בשם
4 המנוחה שקיבלתי לבדיקה המפורטות בסעיף א/2 לעיל ולדעתי קיימת אפשרות סבירה
5 ששתי החתימות האמורות לא נחתמו על ידה.
6 בהמשך חוות הדעת פרטה את אי ההתאמות שנמצאו.
- 7 38. בדיון שהתקיים ביום 6.6.2020 נחקרה המומחית והסבירה שכל דוגמאות החתימה
8 שהוגשו לה לא היו סמוכות לתאריך החתימה אלא משנת ה – 90 וחלקן מ- 2006 וכן כי
9 המדובר היה בצילומים ולא בחתימות מקוריות. עוד ציינה שלא יכלה להסתמך על 3
10 דוגמאות חתימה הממוספרות 16-18, מאחר שלמרות שכולן נחתמו באותו היום (יום
11 22.3.2017) חתימות 16 ו – 17 שונות לחלוטין מחתימה 18, שהיא היחידה המתאימה
12 לדוגמאות הקודמות שהוגשו. גם על חתימה 18 לא יכלה להסתמך מאחר והחתימה
13 הופיעה על עמ' מס' 7 לתצהיר, שכלל שבעה עמודים, והתברר לה שעמודים 6 ו – 7 לאותו
14 תצהיר שונים משאר עמודי התצהיר גם בסוג הנייר וגם בהדפסה (עמ' 24 לפרוטוקול
15 שורה 9 ואילך).
- 16 39. ביום 6.6.2022 ניתנה החלטה כדלקמן:
- 17 "לאחר ששמעתי את המומחית בחקירתה, בה חזרה על המצויין בחוות דעתה כי לו היו
18 לפני דוגמאות חתימה נוספות הקרובות בזמן למועד החתימה על הצוואה ייתכן
19 והייתה יכולה להגיע למסקנה החלטית יותר, ולאחר שבדיון התברר כי ייתכן ויש בידי
20 הצדדים דוגמאות חתימה נוספות, הצדדים יודיעו בתוך 14 יום האם יש ברשותם
21 דוגמאות חתימה נוספות...."
- 22 40. ביום 28.6.2022 אישרתי לצדדים לשלוח למומחית מסמכים נוספים. בין היתר שלח
23 המבקש למומחית את הצוואות עליהן חתמה המנוחה בשנת 2014, אך מאחר והמתנגדת
24 טענה כי חתימה זו אף היא נתונה במחלוקת, הוריתי ביום 8.8.2020 כדלקמן:
25 "בית המשפט הורה על משלוח חתימות נוספות של המנוחה למומחית לצורך בדיקת
26 החתימה על הצוואה נשוא המחלוקת ונשוא תיק זה.
27 אין בהחלטתו זו משום הרחבת יריעת מחלוקת בין הצדדים. הצוואות משנת 2014
28 שהוצגו אינן נשוא תיק זה והמומחית לא תבדוק את אותנטיות החתימות על צוואות
29 אלו.
30 מאחר והתובעת טוענת שחתימת המנוחה על הצוואות משנת 2014 נתונה במחלוקת
31 המומחית לא תתייחס לחתימות אלו.
32 לתשומת לב המומחית כי לא ניתן להשיג מסמכים רפואיים מקוריים מבית החולים."

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

1

2 41. ביום 11.9.2022 הגישה המומחית את חוות דעתה הנוספת ובה ציינה כי דוגמאות
3 החתימה הנוספות מהשנים 2012, 2013, 2017 שונות שוני מסוים מהחתימות שהוגשו
4 בתחילה (מהשנים 1994, 1995, 1999, 2006) שייתכן ונובע מהמרחק בשנים. נוכח שוני זה
5 כתבה המומחית, שלא תוכל לחוות דעה החלטית לגבי זהות חותם שתי החתימות
6 שבמחלוקת, אך ציינה:

7 "עם זאת, מצאתי התאמה בתכונות כתיבה בין שתי החתימות המסומנות א', ב'
8 האמורות שבמחלוקת לבין דוגמאות החתימה בשם המנוחה המפורטות בסעיפים א'
9 ולדעתי קיימת אפשרות סבירה ששתי החתימות האמורות נחתמו על ידה."

10 42. הצדדים לא שלחו שאלות הבהרה נוספות למומחית ולא ביקשו לזמנה לחקירה נוספת.
11 בסיכומיה, זנחה המתנגדת את הטענה כי חתימת המנוחה על הצוואה היא חתימה
12 מזויפת ועל כן אני קובעת כי טענת הזיוף נדחית.

13 **השפעה בלתי הוגנת**

14 43. סעיף 30 (א) לחוק הירושה קובע כי הוראת צוואה שנעשתה מחמת השפעה בלתי הוגנת
15 – בטלה.

16 44. בדנ"א 1516/95 מרום נ. היועמ"ש פ"ד נ"ב (2) 813 (להלן: "דנ"א מרום") קבע השופט
17 מצא בעמ' 826:

18 "הנחת המוצא של חוק הירושה היא שהצוואה כשרה. הנטל להוכיח שהמצווה עשה
19 את צוואתו מחמת השפעה בלתי הוגנת מוטל על הטוען לקיומה של השפעה בלתי
20 הוגנת, וכל ספק בעניין זה פועל לטובתו של מבקש הקיום..."

21 ואולם בפרשת בן נון [2], שכבר הוזכרה לעיל, נקבע, שכאשר נסיבות המקרה מלמדות
22 כי התקיימה תלות מקיפה ויסודית של המצווה בנהנה, והוראת הצוואה השנויה
23 במחלוקת היא בעליל לטובת הנהנה, נטל ההוכחה יעבור אל המבקש את קיום
24 הצוואה."

25 בספרם פירשו שוחט, גולדברג ופלומין את משמעותה של השפעה בלתי הוגנת:

26 "עניין לנו בהשפעה הבלתי הוגנת, שאינה השפעה שגרתית מעשה יום יום, אלא
27 השפעה שיש בה מרכיב של אי-הגינות על פי המושגים החברתיים והמוסריים שלנו
28 (ע"א 5185/93 היועמ"ש נ' מרום פ"ד מט(1) 318; ע"א 3828/98 מיכקשוילי נ'
29 מיכקשוילי פ"ד נד(2) 337).

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

1 קיומה של השפעה בלתי הוגנת או היעדרה צריכים להיקבע על פי עובדותיו של כל
2 מקרה ומקרה.

3 ...

4 בדנ"א 1516/95 מרום נ' היועמ"ש פ"ד נב(2) 813 קבע השופט מצא ארבעה מבחנים
5 שיש בהם כדי לסייע לבית המשפט להכריע בדבר קיומה של השפעה בלתי הוגנת".

6 ראו: שוחט; גולדברג; פלומין דיני ירושה ועזבון (מהדורה שביעית) התשע"ד-2014,
7 עמ' 124 ובעמ' 271..

8 המבחנים האמורים הם: תלות ועצמאות; תלות וסיוע; קשרי המצווה עם אחרים;
9 נסיבות עריכת הצוואה.

10 "כיצד ועל יסוד מה עשוי בית-המשפט לקבוע, שהמצווה היה תלוי בנהנה, וכי תלותו
11 הייתה בעוצמה מספיקה להקמת חזקה בדבר קיומה של השפעה בלתי הוגנת?
12 בפסיקה נעשה שימוש בביטוייה המוכרים של התלות כבאבני-בוהן, שבית-המשפט
13 עשוי להסתייע בהן בבואו להכריע בשאלה זו. ארבעת המבחנים העיקריים הם: מבחן
14 העצמאות; מבחן הסיוע; מבחן הקשר עם בני-אדם אחרים ומבחן נסיבות עריכת
15 הצוואה." (דנ"א מרום עמ' 827).

16 45. וכך תוארו המבחנים על יד השופט מצא בדנ"א מרום:

17 "תלות ועצמאות: המבחן הבסיסי להכרעה בדבר קיומה ועוצמתה של תלות הוא מבחן
18 העצמאות. זהו מבחן של מידה, המיוסד על היותן של "עצמאות" ו"תלות" שני מושגים
19 הפכיים. השאלה שבית-המשפט מציג לעצמו היא, כלום בתקופה הרלוונטית לעשיית
20 הצוואה היה המצווה "עצמאי" – מן הבחינה הפיזית ומן הבחינה השכלית-הכרתית –
21 ועד כמה."

22 "תלות וסיוע: מקום שבו מתברר, כי המצווה אכן לא היה עצמאי, ועקב כך נזקק לסיוע
23 הזולת, מתעורר צורך לבחון אם הקשר שהתקיים בינו לבין הנהנה התבסס על מתן
24 הסיוע שהמצווה נזקק לו.....ואם היה זה הנהנה, אשר סייע למצווה להתגבר על קשייו
25 ומגבלותיו, ייטה בית-המשפט לקבוע שהמצווה היה תלוי בנהנה.....חשיבות מיוחדת
26 נודעת, בעניין זה, לשאלה אם הנהנה היה היחיד שסייע למצווה בכל צרכיו, או
27 שהמצווה הסתייע גם באחרים."

28 קשרי המצווה עם אחרים: ההכרעה בשאלה, אם ועד כמה היה המצווה תלוי בנהנה,
29 עשויה להיות מושפעת גם מהיקף הקשרים שקיים המצווה עם אחרים זולת הנהנה
30 וממידתם. ככל שיתברר כי בתקופה הרלוונטית לעריכת הצוואה היה המצווה מנותק

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

1 לחלוטין מאנשים אחרים, או שקשריו עם אחרים היו מועטים ונדירים, תתחזק ההנחה
2 שהמצווה אכן היה תלוי בנהנה...”

3 נסיבות עריכת הצוואה - במסגרת זו נבחנת גם מידת המעורבות של הנהנה בעריכתה.
4 יכול שמעורבות הנהנה בעריכת הצוואה אינה מגעת כדי פסילת הצוואה מכוח סעיף 35
5 לחוק הירושה, אולם היא תהווה ראיה לכאורה לקיומה של השפעה בלתי הוגנת על
6 המצווה או למצער שיקול רלוונטי להקמת חזקה בדבר קיומה של השפעה כזו עליו.

7 מבחן הנישול - במסגרתו בודק בית המשפט האם הייתה סיבה לנישולם של יורשיו
8 החוקיים של המנוח. ככל והמצווה בחר לצוות את מלוא רכושו לנהנה אחד הדבר עלול
9 לחזק את החלת החזקה בדבר קיומה של השפעה בלתי הוגנת.”

10 “16. כל אחד מארבעת המבחנים הנזכרים עשוי לסייע לבית־המשפט בגיבוש הכרעתו
11 לעניין קיומה של תלות. אין צריך לומר, כי בית־המשפט רשאי לעשות שימוש
12 במבחנים נוספים. כן עשוי הוא להתרשם, בדבר קיומה או היעדרה של תלות, גם
13 מנסיבותיו של מקרה נתון, שלא ניתן לגזור מהן כלל שניתן להיעזר בו לצורך ההכרעה
14 במקרים אחרים. אך יצוין, כי השימוש בכל אחד מהמבחנים האמורים מחייב זהירות
15 רבה. אכן, השימוש בכל אחד מהמבחנים עשוי לסייע לבית־המשפט לקבוע אם בעת
16 כתיבת צוואתו היה המצווה במצב של תלות וההכרעה בשאלת התלות עשויה לסייע לו
17 לקבוע אם המצווה היה נתון להשפעה בלתי הוגנת. אך חשוב לזכור, כי בתלות,
18 כשלעצמה, אין משום ראיה מספקת לקיומה של השפעה בלתי הוגנת, ואף לא להקמת
19 חזקה בדבר קיומה.

20 טול את מבחן העצמאות. מהיותו של המצווה בלתי עצמאי ניתן להסיק כי היה תלוי
21 באחר. אך מהיותו תלוי באחר אין להסיק, כי את צוואתו (לטובת האחר) עשה מחמת
22 השפעה בלתי הוגנת, ולא בהכרח ניתן להסיק ממנה כי הוקמה חזקה לקיומה של
23 השפעה בלתי הוגנת. הרציונל העיקרי לקביעת חזקה שבעובדה הוא הסתברות קיומה
24 של העובדה המוחזקת. השאלה העובדתית, שלהכרעתה הננו נזקקים לחזקה בענייננו,
25 היא דבר קיומה של השפעה בלתי הוגנת. הוכחת תלות מספקת רכיב חשוב להקמת
26 החזקה. אך ניסיון החיים מוכיח, שבנסיבות שבהן אדם מבקש לצוות על רכושו, קיומה
27 של תלות הוא מצב נפוץ בהרבה מקיומה של השפעה בלתי הוגנת. משמע, שלהקמת
28 חזקה לקיומה של השפעה בלתי הוגנת דרוש ביסוס עובדתי נוסף. למצער על בית־
29 המשפט להשתכנע, כלשוונה של הילכת בן נון [2], כי תלותו של המצווה בזולת הייתה
30 “כה מקיפה ויסודית שניתן להניח כי נשלל רצונו החפשי והבלתי־תלוי” (שם, בעמ'
31 378). הווי אומר, כי לא התלות היא העיקר, אלא ההסתברות שהתלות שללה את רצונו
32 החופשי של המצווה.”

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

1 46. אומר כבר כעת כי לאחר שעיינתי במסמכים ובמוצגים שהוצגו בפני, בחוות דעת
2 המומחה ולאחר ששמעתי את הצדדים והעדים מטעמם הגעתי למסקנה שיש לדחות
3 את טענת המתנגדת כי המנוחה ערכה את הצוואה תחת השפעה בלתי הוגנת.
4 שוכנעתי שהצוואה נערכה כשהמנוחה צלולה וכשירה והיא משקפת את רצונה.

5 להלן אפרט נימוקי:

6 המבחן הראשון: תלות ועצמאות- במסגרת מבחן זה יש להכריע בשאלה האם המנוחה
7 הייתה עצמאית מבחינה פיזית ומבחינה שכלית הכרתית?

8 47. לצורך בחינת שאלה זו מונה מומחה מטעם בית המשפט ד"ר אדם דרנל, כמומחה מטעם
9 בית המשפט על מנת שיבדוק ויבחן האם המנוחה, בעת שחתמה על הצוואה מיום
10 16.6.2017, הייתה תלויה בזולת פיזית ו/או שכלית הכרתית באופן המוביל למסקנה כי
11 הייתה עשויה להיות נתונה להשפעה בלתי הוגנת. ביום 14.6.21 הוגשה חוות דעת
12 המומחה.

13 48. המומחה ציין שהמנוחה סבלה ממספר מחלות. בשנת 2012 עברה ניתוח להחלפת מסתם
14 אאורטאלי, ב- 2013 עברה ניתוח להחלפת מפרק הירך. המנוחה סבלה מיתר לחץ דם
15 ושומנים בדם וטופלה בתרופות מתאימות. המנוחה טופלה בנוגדי חרדה וסבלה ממחלה
16 אוטואימונית שהתבטאה בין השאר בפצעים באצבעותיה.

17 49. המנוחה אושפזה בשנת 2013 לבירור מחלת ראומטולוגיה ובמהלך האשפוז נפלה ושברה
18 את צוואר הירך, לא הסכימה ללכת לשיקום ודרשה לחזור הביתה. בשנת 2015 אושפזה
19 בגלל דלקת הבלב, בשנת 2016 אושפזה בשל קוצר נשימה, במהלך שנת 2017 אושפזה
20 פעמיים ואובחנה כסובלת מאי ספיקת כליות ודימום מדרכי העיכול.

21 50. במהלך שנת 2017 פנתה מספר פעמים למרפאה ובגיליון הרפואי צוין כבר ב- 8.1.2017
22 שהמנוחה מאוד חלשה לאחרונה ולא אוכלת טוב, ב-8/2017 צוין שיש הרעה במצב
23 המנוחה בחצי השנה האחרונה ושחררה מאשפוז עם מחולל חמצן. ב-1.11.29017 צוין
24 מפי הבן שהמנוחה יציבה ומרגישה טוב ללא תלונה מיוחדת.

25 51. המומחה ציין כי שבע שנים טרם פטירתה החלה המנוחה להיזקק לעזרה בפעולות שונות.
26 בהערכה סיעודית מיום 17.3.2014 צוין כי הכלה מבצעת קניות והכנת ארוחות והמנוחה
27 מתרחצת ומתלבשת בהשגחה. ב-15.5.2015 וב- 15.9.2016 וביום 23.7.2017 צוין כי
28 המנוחה זקוקה לעזרה במקלחת.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 52. המומחה מציין כי מעורבות הבנים והכלות בטיפול במנוחה מתועדת באופן אינטנסיבי
2 במיוחד בשנה האחרונה לחייה. בחודשים האחרונים לחייה נעזרה גם במטפלת זרה
3 שהייתה בבית.
- 4 53. המומחה קבע שאין רמז בכל החומר הרפואי לירידה משמעותית ביכולת הקוגניטיבית
5 של המנוחה ואין רמז למחלות פסיכוטיות או כאלו המערבות את מצב הרוח. וכך סיכם:
- 6 54. "מסקנות:
- 7 מכיוון ובית המשפט הציב בפני שאלות לגבי תלות בלתי הוגנת, אפתח ואומר שאנשי
8 בריאות נפש כולל פסיכיאטרים, עובדים סוציאליים ופסיכולוגים עוסקים לעיתים
9 בהערכת מסוכנות אצל חסרי ישע.....
- 10 בשנה האחרונה לחייה המנוחה לא סבלה מליקוי קוגניטיבי או שכלי אחר שמנע ממנה
11 להבין טיבה של צוואה ולערוך אותה.
12 לפי החומר הרפואי לא היו לה בעיות ראייה או שמיעה.
13 המנוחה יכלה לקרא ערבית.
14 המנוחה סבלה מקשיים בתפקוד פיזי, כולל הליכה, ובצוע תפקודי היום יום כולל
15 רחצה, הלבשה ובישול.
16 מהחומר הרפואי עולה כי היא קיבלה עזרה בפעולות אלו מכלותיה ובניה, ובסוף חייה
17 גם ממטפלת זרה, ונראה ברור שהמנוחה היתה תלויה פיזית בנותני העזרה.
18 מתוך החומר הרפואי ניתן להעריך כי היתה תלות רגשית במידה זו או אחרת בכלות
19 והבנים כיוון והם טיפלו בה והיו צמודים אליה, ובלעדי הטיפול הזה היתה המנוחה
20 חסרת ישע לתפקד לבד.
21 מהחומר הרפואי אין תיעוד שהבת היתה מעורבת פיזית בטיפול בשנה האחרונה
22 לפחות. לא מופיע כי המנוחה קיבלה מהבת עזרה בפעולות הפיזיות שבהן נזקקה
23 לעזרה.
24 בחודשים האחרונים היתה המנוחה בטיפול של עובדת זרה, כך מתועד, כלומר היו
25 שעות שלא היתה תחת עינם של הכלות או הבנים, ואילו רצתה המנוחה היתה יכולה
26 ליצור קשר עם הבת ואולי עשתה כן.
27 בחומר הרפואי לא מופיע כי המנוחה בודדה באופן אקטיבי מהבת.
28
- 29 אין בחומר הרפואי עדות לנסיונות של הבת ליצור קשר עם המנוחה, ואני לא יודע אם
30 היו למנוחה אפשרויות תקשורת אחרות כמו טלפון.
31 סיכום:
- 32 מהחומר הרפואי עולה כי המנוחה היתה תלויה פיזית ורגשית בנותני עזרה בערך החל
33 משבע שנים לפני פטירתה.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 עיקר העזרה ניתנה על ידי הבנים והכלות, ובחודשים האחרונים לחייה של המנוחה
2 על ידי עובדת זרה.
3 לא מצאתי כי המנוחה בודדה באופן אקטיבי מהבת, ונראה שהיו למנוחה הזדמנויות
4 ליצור קשר עם הבת באופן עצמאי.
5 למנוחה לא היה ליקוי קוגניטיבי או שכלי אחר שמנע ממנה להבין טיבה של צוואה
6 ולערוך אותה. נראה שהצוואה נערכה ברצונה החופשי של המנוחה, ונראה כי חשה
7 הכרת תודה לבניה וכלותיה שעזרו לה בשנותיה האחרונות".
- 8 55. בחקירתו נשאל אודות מצבה הרפואי והבהיר כי המנוחה סבלה מקוצר נשימה, כאב
9 ראש וכאבים בחזה, מחלה קרדיאלית, יתר שומנים בדם, אי ספיקה של מסתמים, יתר
10 לחץ דם, אי ספיקת לב ותסמונת רנור. (עמ' 9 לפרוטוקול שורה 15 ואילך) כן ציין כי
11 סבלה מרזון קיצוני כתוצאה ממחלה, ירדה בשנה האחרונה לחייה 10 ק"ג ולא הייתה
12 מאוזנת מבחינת תזונתית (עמ' 10 לפרוטוקול שורה 15 ואילך).
- 13 56. המומחה ציין כי המנוחה נזקקה לעזרה בהליכה, רחצה, הלבשה ובישול, עליה וירידה
14 במדרגות והתקשתה לצאת מהבית ללא ליווי (עמ' 11 לפרוטוקול שורה 27 ואילך).
- 15 57. כשנשאל אודות התלות הרגשית של המנוחה במטפלים בה הדגיש כי תלות פיזית אינה
16 מובילה בהכרח לתלות רגשית ולירידה בכוחו של האדם לעמוד על שלו ועל דעתו:
- 17 ש. " מפנה לעמ' 8 למעלה בחוות דעתך לגבי התלות הרגשית, אתה יכול להסביר מה
18 המשמעות של תלות רגשית?
19 ת. בן אדם שאתה תלוי בו לצרכים הבסיסיים של החיים אתה לא רוצה להרגיז אותו,
20 לעצבן אותו, אתה רוצה לרצות אותו.
21 ש. יש קושי להגיד לא אם הדיעה של המנוחה שונה מהגישה או מההוראות של
22 הגורם המטפל?
23 ת. כן.
24 ש. תלות רגשית משפיעה על תחושת הערך והוא מרגיש חסר ערך וחסר משמעות?
25 ת. זה יכול להיות אבל כדי שזה יקרה, אני חושב שאדם בוגר שגיבש את האישיות
26 שלו, המצב הזה יותר נדיר. זה יכול להיות אצל מישהו שהתלות הזאת, נגיד ילד
27 נכה, שמתחיל בגיל מוקדם יותר. בגיל מבוגר זה פחות יקרה.
28 ש. אנחנו מסכימים שאדם שיש לו תלות רגשית הוא מוותר, לא אומר את האמת
29 שלו?
30 ת. אמרתי שיכול להיות שזה קורה. " (עמ' 12 לפרוטוקול שורה 2 ואילך).
31 וכן:

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 "ש. המצב הרפואי של המנוחה, מחלות הרפואיות, תת תזונה ואובדן המשקל, האם
2 תסכים שבתקופה הדוברת כוח הרצייה שלה להתנגד מופחת, היכולת שלה
3 להתנגד, להתווכח יורד בעקבות המצב הרפואי?
4 ת. ייתכן.
5 ש. האם יכול להיות שהיא הושפעה כתוצאה מהתלות הפיסית והנפשית?
6 ת. אי אפשר להגיע למסקנה חזקה שזה כך. זה אחת האופציות. סביר שיש הכרת
7 טובה אבל בין זה לבין להגיד שאין לה ברירה זה הבדל גדול." (עמ' 14 לפרוטוקול
8 שורה 11 ואילך).
9 כן הבהיר:
10 "ש. נשאלת לגבי כוח הרצייה של המנוחה. האם אתה יכול ללמוד על כוח רצייה של
11 המנוחה מתוך החומר הרפואי?
12 ת. לא. לא יכול ללמוד באופן ישיר.
13 ש. כאשר אמרת שיתכן שיש חולה וכוח רצייה, זה תאורטי?
14 ת. זה תאורטי, אפשרות.
15 ש. אין לזה ביטוי בחומר רפואי שבפניך?
16 ת. אני מכיר גם מצבים של אדם שנמצא במצב קשה כמו זה ואדם מתעקש על דברים
17 ולא אז מעמדתו. המצב הפיסי לאו דווקא מוביל ליכולת התנגדות נמוכה יותר.
18 ש. על פי החומר הרפואי שהיה בפניך והבנתי שמדובר ב- 2000 עמודים, אחרי
19 שבחנת את החומר הרפואי אין שום תמיכה שהמנוחה היתה תחת השפעה בלתי
20 הוגנת מצד מישהו?
21 ת. רשמתי משהו אחר. רשמתי שהיתה הכרת תודה. ביהמ"ש אמר שזה התפקיד
22 של ביהמ"ש לבחון." (עמ' 14 לפרוטוקול שורה 23 ואילך).
23 58. הבן ל' העיד לגבי מצבה התפקודי של המנוחה:
24 "ש. אחותך א.א. בהתחלה טענה שאמא שלך לא חתומה על הצוואה. ואמא נכפתה
25 לעשות את הצוואה הזו, כולכם ניצלתם את החולשה של אמא. מה אתה אומר על
26 זה?
27 ת. לא היה ולא נברא. אמא שלי לא היתה מרותקת למיטה. רק כמה חודשים לפני
28 שנפטרה היא היתה חלשה ומרותקת למיטה. לא היו לה מחלות שמנעו ממנה
29 לתפקד. הראש שלה היה צלול כל הזמן. היא היתה הולכת ומכינה את האוכל שלה.
30 אף אחד לא ניצל אותה, אף אחד לא הכריח אותה או כפה עליה שום דבר....." (עמ'
31 40 לפרוטוקול שורה 28 ואילך).
32

וכן:

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 להגיד שזה נראה לך צודק? אני שואלת אותך על המצב הרפואי של אמא
2 בשנים האחרונות, ראינו שהיא ספגה ממחלת לב ויתר לחץ דם, אתה
3 מכיר?
4 ת. כן.
5 ש. ראינו שאמא ירדה עשרות קילוגרמים בגלל בעיות בעיכול.
6 ת. נכון.
7 ש. סמוך לפטירה שקלה 40 קילו.
8 ת. נכון.
9 ש. הייתה לה מחלת תסמונת ראיטנו.
10 ת. בחורף הדם לא זרם אז 2 האצבעות היו קפואות ולא יכלה לתפקד באחד
11 האצבעות במיוחד, בימים הקרים היא הייתה מכניסה למים חמים ואז זה
12 חזר וזה לא היה כרוני, בקיץ ובאביב הכל היה בסדר. רק בקור ממש.
13 ש. האם זה נכון שהיא שברה את הירך ב- 2013?
14 ת. לא. לא יודע.
15 ש. האם זה נכון שהיא נעזרה בהליכון?
16 ת. היה הליכון בבית אבל היא בכלל כמעט לא נעזרה בו, שמה אותו במחסן
17 והייתה משתדלת ללכת לבד, יורדים לאוטו עוזרים לה לרדת במדרגות
18 ולהכניס אותה לאוטו וזהו.
19 ש. היא הייתה יוצאת מהבית לבד?
20 ת. למה שהיא תצא לבד? אנחנו 2 קילומטר מהמרכז. היא יצאה רק לבקר
21 אצל השכנים או להשתתף בחתונה וכאלה.
22 ש. בשנה האחרונה הייתה יוצאת לבד מהבית שלה?
23 ת. לבד, לא.
24 ש. מי עזר לה בניקיון ורחצה?
25 ת. לבד התרחצה, עד ממש החודשים האחרונים עשתה הכל לבד. קניות
26 לקחה אותה אחת הכלות מהאוטו, היא הייתה בוחרת ומשלמת בקופה.
27 בהתחלת השנה כשהיא הרגישה לא טוב היא לא עשתה א זה לבד, אחרים
28 היו עושים לה את זה.
29 ש. בשנה האחרונה לא הייתה יוצאת לקניות?
30 ת. בחודשים האחרונים. בישול, היא הייתה עושה דברים לא כבדים והכלה
31 שהיא גרה מתחתיה ממש הייתה מביאה לה ומבשלות יחד והיא הייתה
32 מביאה לה את האוכל. אשתו של אח שלי הייתה מבשלת.
33 ש. היא הייתה נעזרת במוצרי ספיגה?
34 ת. ממש יומיים או שלושה לפני פטירתה, זה הכל. (עמ' 51 לפרוטוקול שורה
35 19 ואילך).

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 59. הבן ל' העיד שהמבקש, אשתו וכן אשתו של ח' טיפלו במנוחה :
- 2 ת. לא תמיד, גם אשתו הייתה הולכת לקחת ואם היא לא הייתה יכולה אז הכלה
3 השניה הייתה דואגת לקחת אותה לרופא ולקנות תרופות.
4 ש. מי היה מנקה ודואג?
5 ת. אמא שלי כל הזמן ואחר כך בטח שהכלות היו עוזרות מידי פעם ועוזרת בית
6 שבאה פר שעה. (עמ' 47 לפרוטוקול שורה 19 ואילך).
- 7 60. ל' העיד כי הוא עצמו לא היה מעורב בטיפול השוטף אבל הוא או אשתו ביקרו את
8 המנוחה בבית או בבית החולים כשהייתה מאושפזת (עמ' 48 לפרוטוקול שורה 2 ואילך).
- 9 61. המבקש העיד כי המנוחה: "היתה הולכת לבית, עושה מה שצריך לעשות, יורדת למטה
10 לחצר. אנשים באים אליה, מקבלת אנשים, עצמאית, עושה צרכים לבד, אוכל לבד.
11 לפעמים עזרו לה." (עמ' 69 לפרוטוקול שורה 9 ואילך) כן העיד שהמנוחה המשיכה לצאת
12 לביקור אצל השכנים ללא ליווי. לדבריו רוב הזמן השתמשה במקל ולא בהליכון,
13 כשבחודשיים האחרונים בלבד השתמשה בהליכון. (עמ' 69 לפרוטוקול שורה 26 ואילך).
14 כן העיד:
- 15 ש. מסכים שאמא היתה צריכה עזרה בניקיון, רחצה, קניות, הכנת אוכל, משנת
16 2010?
- 17 ת. לא תמיד. בעקבות החמרה של האשפוז שלה עזרו לה. לא היתה מרותקת
18 למיטה, לא סיעודית מלאה, דאגה לעצמה, חוץ מהחודשיים האחרונים לחייה.
19 ש. בתגובה שלך כתבת שאתה טיפלת ודאגת לאמא במהלך חייה, מסכים לזה?
20 ת. אם היא צריכה רופא אז מזמין רופא או לוקח אותה למרפאה, מסיע אותה
21 לבי"ח.
22 ש. מכל האחים אתה זה שטיפלת?
23 ת. בעיקר אני. ב' בחו"ל, ח' לא יכול כי חולה ו-ל' היה בבאר שבע ולא התפנה
24 לזה.
25 ש. הטיפול שלך לקחת לרופא?
26 ת. לקחת לרופא, להביא תרופות, היא היתה מתקשרת לירקן, קצב, מזמינה
27 ירקות ופירות, מזמינה בשר בכמות גדולה ואכלה טוב. חייתה ברמה גבוהה
28 אפילו יותר מאשר בזמן אבא. דאגתי לרווחה שלה, שתחיה ברמה טובה
29 ושתהיה מרוצה מזה והיא תמיד הודתה לי על זה.
30 ש. עובדת זרה הגיעה לאמא בשבוע האחרון לחייה?
31 ת. נכון. " (עמ' 70 לפרוטוקול שורה 8 ואילך).

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 62. הן מחוות דעת המומחה והן מהעדויות עולה שהמנוחה הייתה צלולה וכשירה מבחינה
2 קוגניטיבית וכן עולה שהייתה מוגבלת מבחינה פיזית ותלויה בעזרת הזולת ובמטפלים
3 בה, במיוחד בשנתה האחרונה.
- 4 63. המנוחה טופלה על ידי המבקש ושתי כלותיה שגרו בסמוך אליה. אשתו של המבקש
5 ואשתו של ח' ובתקופה האחרונה אף טופלה על ידי עובדת זרה. **מכאן, כי לא הייתה**
6 **תלויה תלות מוחלטת במבקש למילוי צרכיה הפיזיים.**
- 7 **תלות כלכלית של המנוחה במבקש**
- 8 64. המתנגדת טוענת שהמנוחה הייתה תלויה תלות כלכלית מלאה במבקש, אשר ניצל אותה,
9 רוקן את נכסיה, נהג בה אלימות כלכלית ולא דאג לצרכיה.
- 10 65. מהעדויות עולה כי מאז ומתמיד לא ניהלה המנוחה את ענייניה הכספיים. בתקופת
11 נישואיה, בעלה המנוח היה מופקד על חשבון הבנק והעניינים הכלכליים, ולאחר שהלך
12 לעולמו תפס המבקש, ע.ח., את מקומו.
- 13 66. הבן ל' סיפר על נסיבות חיי האחים והקשר בינם לבין האם. הוא עצמו התגורר בפריז בין
14 השנים 1982-2003 (עמ' 40 לפרוטוקול שורה 11 ואילך) ח' המבוגר סובל מבעיה
15 פסיכיאטרית מאז לימודים בטכניון "הוא בבית ומטופל במחלקה פסיכיאטרית מזה
16 הרבה שנים. הוא נשוי ויש לו בית. הוא אדם שקט" ו-ב' נשוי וגר בצרפת מאז שסיים
17 את לימודי התיכון מבקר בארץ לעיתים: "כשאמא היתה בחיים הוא היה מבקר
18 פעמיים בשנה. עד עכשיו הוא משתדל להגיע פעמיים בשנה לראות את המשפחה."
19 (עמ' 40 לפרוטוקול שורה 7 ואילך).
- 20 67. ל' העיד שהמנוחה לא ידעה עברית ולא ידעה קרוא וכתוב בערבית, שכן לא ביקרה בבית
21 הספר, והאב המנוח הוא זה שדאג לענייני הכספים (עמ' 46 לפרוטוקול שורה 23 ואילך).
- 22 68. ל' העיד שהבן ע.ח., הבכור, הוא היחיד שטיפל בחשבון המנוחה מאז פטירת האב והחזיק
23 כספומט ופנקס שיקים (עמ' 48 לפרוטוקול שורה 9 ואילך).
- 24 69. ל' ו-ב' גרו בחו"ל, האח ח' חולה ועל כן נותר הבכור, ע.ח., שטיפל בכל ענייניה הכספיים
25 של האם וניהל את חשבונה (עמ' 47 לפרוטוקול שורה 3 ואילך).
- 26 70. ע.ח. העיד אף הוא שהמנוחה לא ידעה קרוא וכתוב וכי הוא זה שטיפל בכל העניינים
27 הכספיים של המנוחה לאחר פטירת האב על פי יפוי כוח שקיבל ממנה והחליף בתפקיד
28 זה את אביו (עמ' 68 לפרוטוקול שורה 17 ואילך). כן העיד כי הוא היחיד שפעל בחשבון
29 האם, היחיד שמשך כספים וחתם על שיקים. לדבריו, כל הפעולות שעשה בחשבון האם

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 היו בהתאם לבקשתה של האם, שהייתה צלולה לחלוטין עד יומה האחרון, כולל משיכה
2 של 9,500 ₪ 3 ימים לפני שנפטרה (עמ' 73 לפרוטוקול שורה 27 ואילך).
- 3 71. אין מחלוקת אם כן שהאם הייתה תלויה במבקש לצורך ניהול ענייניה הכלכליים
4 והכספיים, שכן לא ידעה קרוא וכתוב בעברית ובערבית ולא למדה בבית הספר. מנגד,
5 המנוחה הייתה צלולה לחלוטין, המבקש ניהל את ענייניה הכספיים בהסכמתה, מאז
6 נפטר בעלה המנוח בשנת 1994.
- 7 72. יש לזכור את דברי השופט מצא בדנ"א מרום. תלות היא מצב נפוץ וקיים, אך לצורך
8 הוכחת השפעה בלתי הוגנת: "על בית-המשפט להשתכנע, כלשונה של הילכת בן נון
9 [2], כי תלותו של המצווה בזולת הייתה "כה מקיפה ויסודית שניתן להניח כי נשלל
10 רצונו החפשי והבלתי-תלוי".
- 11 73. נוכח הלכה זו אבחן את טענת המתנגדת כי המבקש ניצל את המנוחה כלכלית, השתמש
12 בכספיה לצרכיו הוא, רוקן את חשבונה ונהג כלפיה באלימות כלכלית והפך את המנוחה:
13 "לאישה שתלויה במעט כסף שע.ח. היה נותן לה." וכי: "היתה אומרת שהיה נותן לה
14 6,000 ₪ בחודש, מזה 2,000 ₪ היתה משלמת למ' אשתו של ח' תמורת העזרה שלה
15 בבית. 4,000 ₪ שנותרו, היא בקושי סגרה את החודש. היתה מתלוננת כל הזמן שלא
16 מספיק לה אבל ע.ח. אמר שאין כסף וזה מה שיש." (עמ' 98 לפרוטוקול שורה 11 ואילך)
- 17 74. המתנגדת צרפה לסיכומיה טבלה המתבססת על דפי החשבון שצורפו למוצגים מטעמה
18 והמסכמת את משיכות המזומן מחשבונה של המנוחה במהלך השנים 2012-2017.
19 מהטבלה עולה כי במשך 66 חודשים נמשך סך של 955,800 ₪, דהיינו ממוצע חודשי של
20 כ – 15,000 ₪ לחודש.
- 21 75. כן עולה מהטבלה שבשנת 2013 הועבר סך של 155,000 ₪ מחשבון המנוחה לחשבון ע.ח..
22 בין 7/2012 ל – 12/2013 נמשכו שיקים מחשבון המנוחה עליהם חתם ע.ח. בסך של
23 101,817 ₪ לפקודת חברת החשמל, בזק, עיריית *** ותאגיד *** (מים). וכן ניתנו
24 המחאות על סך של 40,175 ₪ כהוצאות הקשורות בבניה, לאדריכל, מודד, מהנדס,
25 מתכנן ערים וועדת התוי"ב ***.
- 26 76. המבקש נחקר ארוכות לגבי פעולות כספיות שערך בחשבון המנוחה החל משנת 2012:
27 "ש. מה היו המקורות השוטפים שהגיעו לאמא? היתה לה קצבת זקנה?
28 ת. לא היה לה. היא קיבלה קצבת שארים 40 אחוז מהפנסיה של אבא. קיבלה קצבת
29 תלויים מביטוח לאומי על זה שאבא נהרג בתאונת דרכים.
30 ש. זה יוצא 17 אלף ₪ בשנים האחרונות, זה נכון?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ת. בשנה האחרונה רק. בהתחלה היה הרבה פחות מזה.
- 2 ש. מה היו הצרכים של אמא? אמא הוציא ארנונה חשמל גז וטלפון?
- 3 ת. כן. אבל חוץ מזה היא שיפצה את הבית שלה
- 4 ש. באיזו שנה עשתה את השיפוץ הזה?
- 5 ת. כמה חודשים אחרי מות האב. " (עמ' 72 שורה 23 ואילך).
- 6 וכן:
- 7 "ש. מפנה מעמ' 297 ואילך, כל אלו שיקים שאתה חתום עליהם, נכון?
- 8 ת. כן.
- 9 ש. מפנה לעמ' 299 שיק מחב' חשמל על סך 2,502 ₪ ב- 20.7.12. עבור מה זה שולם?
- 10 ת. שילמה על חשבון חשמל.
- 11 ש. אמא צרכה חשמל על סך 2,502 ₪?
- 12 ת. לא יודע בדיוק. אבל היא שילמה עבור הביתה שלה ועבור הבית של ח'. זה מונה
- 13 אחד.
- 14 ש. אדריכל עומר מחאג'נה שיש שיקים לטובתו, איזה שירות נתן?
- 15 ת. פרויקט בחלקה 10260/93 היא התכוונה לעשות צהרון, לעשות גן.
- 16 ש. אמא שלך היתה יזמית ורצתה להקים צהרון לילדים? באיזה מבנה?
- 17 ת. בחלקה 10260.
- 18 ש. זה איפה שהבית שלך?
- 19 ת. כן. היא רצתה להקים שם צהרונים בשנת 2012. האדריכל תכנן הכל.
- 20 ש. אולי הוא תכנן את הבית שלך?
- 21 ת. לא. את הבית שלי תכנן מישהו ג'אודת חורי.
- 22 ש. אמא היתה יזמית בשנת 2012, זו השנה שעשתה ניתוח לב פתוח, נכון?
- 23 ת. כן.
- 24 ש. למה לא בנתה את הצהרון הזה?
- 25 ת. היא השקיעה המון כסף על זה. אח"כ התברר שאין בו רווח ממשי ואולי היא
- 26 תפסיד ולכן וויתרה על זה.
- 27 ש. בסוף אתה בנית באותה חלקה של אמא את הבית שלך?
- 28 ת. כן, היא נתנה לי מתנה. אמרה לי קח מתנה חלקת אדמה שם ותבנה בתים לנכדים
- 29 שלי, לבנים שלך.
- 30 ש. אמא גם שילמה עבור האדריכל שלך ג'אודת חורי?
- 31 ת. מה פתאום. אני ואשתי שברנו את כל החסכונות שהיו לנו, קרנו השתלמות,
- 32 לקחנו הלוואות. עדיין אני במינוס וחייב להחזיר הלוואות.
- 33 ש. מפנה לעמ' 329 שיק לג'אודת חורי?
- 34 ת. זה על מנת שיפקיד את התוכנית שערך מחאג'נה בוועדה לתכנון ובניה, הם ביקשו
- 35 כסף. זה לא שייך לבנייה שלי.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ש. כל מה שאמא שילמה זה עבור הגן ואתה בנית מכספך את הבית שלך?
2 ת. כן.
3 ש. באיזה שנה בנית?
4 ת. סוף 2015. " (עמ' 74 לפרוטוקול שורה 14 ואילך).
- 5 77. המבקש העיד כי המנוחה נזקקה למסגרת אשראי בשנת 2013 מאחר והיו לה הוצאות
6 רבות:
7 "ש. מפנה לעמ' 144 בתיק המוצגים שלנו, רואים שב- 16.5.2013 הלכת לבנק
8 ומקים לאמא אשראי על סך 20 אלף ₪, למה אמא צריכה להיות בחובות?
9 ת. כל מיני הוצאות היו לה באותה תקופה. היא היתה אישה נדיבה, עזרה לכולם,
10 אימצה שני יתומים והיתה משלמת צדקה לעניים וזה כרוך בהרבה הוצאות.
11 ש. עמ' 146 אתה לוקח אשראי 30 אלף ₪ בחשבון של אמא, לאיזו מטרה?
12 ת. לכסות את ההוצאות של כל מיני דברים, לא רק יתומים. אמרתי שהיא נדיבה
13 וקונה הרבה דברים, מחלקת מתנות.
14 ש. אולי לקחת לעצמך?
15 ת. לא.
16 ש. מפנה לעמ' 542, משנת 99 רואים שמשחרר בפק"צ 70 אלף ₪, משכת 20
17 אלף ₪ ובעמ' 543 בסוף יולי ב- 30.6.23 משכת 10,500 ₪ במזומן?
18 ת. היא ביקשה את זה.
19 ש. למה היתה צריכה את זה?
20 ת. אמרתי לך שעזרה לכולם, כל הבנים שלה. גם עזרה לי אבל מינורי.
21 ש. איך עזרה לך?
22 ת. לפעמים אמרה תיקח כמה כסף, סכומים מינוריים. נותנת לבנים שלי שבאים
23 לבקר אותה, 1,000, 2,000 ₪.
24 ש. כמה נתנה לך?
25 ת. לא הרבה כסף. לא נזקקתי להרבה כסף. כל הזמן אמרה שאם רוצה כסף
26 שאקח, אמרת לה לא תודה. לפעמים אולי עזרה לי. " (עמ' 75 לפרוטוקול שורה
27 16 ואילך).
- 28 וכן:
29 "ש. כל חודש רואים שאתה מוציא ואף פעם לא נשאר לחודש הבא?
30 ת. יש לה הרבה הוצאות חוץ מאוכל, מתנות, נסיעות, בריאות, זה כרוך בהרבה
31 תשלומים. עזרה לבנים שלה. עזרה ל-ח' ו-ל'.
32 ש. אני אומרת שאת כל הכסף הוצאת לעצמך והשתמשת בעצמך ולא אחים שלך
33 ולא אמא שלך נהנו מזה?
34 ת. לא נכון.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ש. בתאריכים 15-20 לספטמבר אמא היתה מאושפזת. ב- 28.9 הלכת לבנק
2 ומשכת 15 אלף ₪. החשבון נכנס למינוס ונשאר במינוס עד שאמא שלך
3 נפטרה, מסכים איתי?
4 ת. לא יודע. היו הוצאות לשלם עבורה.
5 ש. הכנסת אותה למינוס, אישה שמרוויחה 17 אלף ₪ לחודש והיתה במינוס עד
6 יום מותה?
7 ת. לא הכנסתי אותה. לא בכוונה עשיתי.
8 ש. לקחת גם הלוואות גישור מהחשבון, נכון? מפנה לעמ' 155.
9 ת. היא שילמה המון כסף עבור שיפוץ הכסף שלה, של ל', היינו משלמים לבעלי
10 המקצוע במזומן. יש לי רשימה לשלם לטייח, לרצף ככה, לחשמלאי ככה.
11 ש. אבל אמרנו ש-ל' סיים ב- 2000 לבנות וגם ח' ב- 2004 אז איך ב- 2017 עושים
12 לה חובות כשהיא בין החיים למוות?
13 ת. זה מצטבר.
14 ש. מסכים שבעת סגירת החשבון החשבון של אמא היה בחובה?
15 ת. כן.
16 ש. ואז ביקשת מכל האחים להשתתף?
17 ת. שילמנו איזה 7,000 ₪ וסגרנו. " (עמ' 76 לפרוטוקול שורה 24 ואילך).
18 וכן:
19 ש. עשיתי בדיקה איזה סכומים משכת מהחשבון. עשיתי טבלה משנת 2012/5.
20 ת. היא צריכה להתפרנס. היא היתה בזבזנית, נדיבה.
21 ש. ב- 2013 משכת במזומן 123 אלף ₪, ב- 2014 153 משכת מזומן אלף ₪ ויש עוד
22 סכומים. עד פטירתה סה"כ משיכות המזומן 955 אלף ₪ שאתה משכת
23 מהחשבון של אמא במשך 5 שנים?
24 ת. בשבילה. היא ביקשה את זה.
25 ש. יש גם שתי העברות בנקאיות ממנה אליך ורואה שיקים על חשבון, בזק,
26 אדריכלים?
27 ת. הסברתי את זה.
28 ש. אני אומרת שאתה עשית בחשבון כרצונך. משכת עבורך ולא עבור יתומים, גנים
29 ולא אחים?
30 ת. לא נכון. לא משכתי לעצמי כלום. הכל לפי רצונה. לפעמים ביקשתי מאמי
31 ונתנה לי משהו מינורי. כל ההוצאות שהסברתי שהשתתפה במימון הבתים,
32 נסעה לחו"ל, לחאג', היתה נדיבה לעצמה ואחרים, ואת טוענת את זה?" (עמ'
33 77 לפרוטוקול שורה 19 ואילך).

34

35

78. המבקש הסביר את משיכות הכספים :

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 "ש. מפנה לעמ' 793 על 1/2013, ב- 2.1 ב' מעביר לאמא 80 אלף ₪, אחרי יומיים אתה
2 הולך לבנק ומעביר לחשבון שלך את ה- 80 אלף ₪ ש-ב' הפקיד אצל אמא, נכון?
3 ת. ב' התקשר אלי מחו"ל ואמר לי שהעביר סכום של 80 אלף ₪ לחשבון של האמא
4 ולא רוצה שיישאר בחשבון שלה ושעביר אותו לחשבון שלי. אמרתי לו בשביל
5 מה הכסף הזה, אמר שלא רוצה עכשיו לפרט ונדבר כשאחזור לארץ.
6 ש. אני אומרת שאם ב' היה רוצה להעביר לך, היה אומר לך ישירות.
7 ת. לא. זה מה שהיה. מדבר אמת ועובדות. הוא דיבר איתי בדיוק מה שאמרתי לך.
8 אני מדבר אמת, מסור, בעבודה שלי כולם מוקירים אותי על זה ובחברה איפה
9 שאני. כולם יודעים שאני מסור לאמא ולעבודתי.
10 ש. באותו חודש ב- 1/2013 ב- 28 לחודש העברה מאמא אליך בסך 75 אלף ₪?
11 ת. זה היה פיקדון. בבנק אמרו לי שאי אפשר להפקיד כסף בחשבון של אמא בגלל
12 הגיל שלה ולא נהוג להפקיד כספים בחשבון של אישה זקנה. סיפרתי לאמא,
13 אמרה לי להעביר לחשבון שלה, אמרתי לה שאחזיר לה מתי שתצטרך. החזרתי
14 לה בתשלומים עבור כל מיני דברים.
15 ש. רואים שהכסף חזר לחשבון?
16 ת. לא. משכתי מהחשבון שלי ושילמתי במזומן." (עמ' 76 לפרוטוקול שורה 6 ואילך).
- 17 79. לאחר שעיינתי במוצגים, בטבלה המסכמת ובעדות המבקש הגעתי למסקנה כי הוצאות
18 של כ- 15,000 ₪ בחודש במוצע אינו סכום בלתי סביר, במיוחד כשהמתנגדת טוענת
19 שהכנסות המנוחה עמדו על סך של 17,000 ₪ בחודש (עמ' 72 לפרוטוקול שורה 26). יתרת
20 החובה בחשבונה של המנוחה המועד פטירתה עמדה על סך של 7,000 ₪, כך שאין מדובר
21 בריקון חשבון ויצירת חובות למנוחה.
- 22 80. המבקש ניסה לתת בעדותו הסבר למשיכות הסכומים בסך של 155,000 ש"ח, שיקים
23 בסך של 101,817 ₪ והוצאות בסך של 40,175 ₪ כהוצאות עבור בנייה בוצעו בין 10/2012
24 ל- 7/2013. אולם, גם אם אדחה את הסבריו של המבקש לגבי הוצאות אלו ואקבע
25 שהשתמש בכספים אלו לצרכיו הפרטיים ולצרכי בניית ביתו שנבנה על חלקת המנוחה
26 בשנת 2015, הרי שמדובר בסך של כ- 200,000 ₪ שנמשכו בתקופה מוגבלת של פחות
27 משנה, כארבע שנים טרם פטירת המנוחה, שהייתה כאמור צלולה לחלוטין ולא ניתן
28 למוד מכך על ניצול מתמשך, אלימות כלכלית ושליטה מוחלטת של המבקש במנוחה.
- 29 81. המתנגדת מסכימה כי עזרה של הורים לילדיהם היא מעשה טבעי:
- 30 ש. זה נהוג שהורים דואגים לבנים שלהם?
31 ת. כן.
32 ש. נהוג שאם היה לך כסף הייתם בונים לשני ולשלישי והרביעי?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ש. לא הלכת לרווחה? לבימ"ש? את לא עשית כלום?
2 ת. אתה מדמיין שאלך לרווחה או למשטרה בחברה הערבית הזאת?" (עמ' 108
3 פרוטוקול שורה 3 ואילך).
- 4 83. טענתה של המתנגדת כי לא יכולה הייתה לפנות לרווחה או למשטרה ב"חברה הערבית
5 הזאת" אינה מקובלת עלי. המתנגדת לא היססה להגיש תביעה כנגד המנוחה בטענה
6 שחתימתה על תצהיר ההסתלקות זויפה, אך חששה לפנות לרשויות לשם הגנה על
7 בריאותה הפיזית והנפשית של אמה??
- 8 84. בכל החומר הרפואי שצורף לא עלה ולו רמז לכך שהמנוחה לא הייתה מטופלת כראוי.
9 להיפך, מהחומר הרפואי עולה שהמנוחה הייתה מטופלת באופן רצוף על ידי בני
10 המשפחה, הבנים ע.ח. ו-ל' והכלות מ' וא'. מספר פעמים צוין שבני המשפחה מעורבים
11 ומשתפים פעולה עם הטיפול במנוחה וגם מצבה הכלכלי של המנוחה נבחן באחד
12 מסיכומי הביקור.
- 13 85. בסיכום האשפוז משנת 2015 צוין כי: "קיימת מעורבות ושיתוף פעולה של המשפחה".
14 ביום 25.12.2016 נכתב: "בת 82, סיעודית נעזרת במשפחה". בסיכום אשפוז מיום
15 23.7.2017 צוין: "מתגוררת לבד, כלות גרות בקרבת מקום – בלילה לנות אצל החולה".
16 באשפוז מיום 11.10.2017 נרשם: "קיימת מעורבות ושיתוף פעולה של המשפחה,
17 לחולה יש בנים ובת והם תומכים בה..." ובסיכום נכתב: "נעזרת בגיסתה רוב שעות
18 היום...". בסיכום מיום 8.1.2017 נכתב: "המטופל. בן משפחה/משפחת המטופל, הכלה
19 מ...". ביום 27.7.2017 צוין: "מפגש עם בן המשפחה/הבן ע.ח...". ביום 20.8.2017
20 האחות רשמה: "...מפגש עם בן משפחה/משפחת המטופל, הכלה מ'. ביום 29.9.2017
21 נרשם: "בהעדר מטופל מנהלי... מפגש עם הבן ל..." ביום 11.10.2017 נכתב: "ביקור בית
22 פרטי ביוזמת האחיות בשעות העבודה... מפגש עם המטופל. בן משפחה/כלתה א', אחר:
23 מטפלת זרה". בהערכה סיעודית משנת 2014 צויין: "מזה 4 שנים הכלות מטפלות
24 בה... הבן מביא לה כספי זקנה + פנסיה". כל המפורט לעיל מתואר בחוות דעת המומחה
25 שסיכם: "מעורבות הבנים והכלות מתועדת בצורה צפופה יותר במיוחד בשנה האחרונה
26 לחייה של המנוחה."
- 27 86. המתנגדת טענה כי המבקש השתלט על המנוחה אולם מצד שני הסכימה בחקירה הנגדית
28 שלאחר שאביה נפטר בשנת 1994 ב' ו-ל' שהו בחו"ל, ח' היה חולה עם בעיות
29 פסיכיאטריות והיא עצמה גרה רחוק, כך שרק ע.ח. שגר בסמוך לאם יכול היה לטפל
30 במנוחה:
- 31 ש" איפה את גרת אז?
32 ת. *** אבל רחוק.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ש. היחידי שהיה יכול כן לתת עזרה לאמא, לדאוג לאמא, ללכת לבנק, לקנות
2 מצרכים, זה היה ע.ח.?
3 ת. כן.
4 ש. כי את לא היית פנויה?
5 ת. תמיד בסופי שבוע הייתי באה, היינו מדברים בטלפון. (עמ' 106 לפרוטוקול
6 שורה 26 לפרוטוקול).
- 7 87. טענת המתנגדת כי המבקש השתלט על המנוחה ונקט באלימות כלכלית כלפיה נטענה
8 ללא כל סימוכין וללא כל עדות תומכת והיא אינה מתיישבת עם העדויות והמסמכים
9 שהוצגו בפני ועל כן אני דוחה טענתה זו.
- 10 המבחן השני: הקשר של המנוחה עם אחרים
- 11 88. מהעדויות שנשמעו בפני עולה כי למנוחה היו קשרים עם בני משפחתה, בניה, כלותיה וכן
12 עם שכנים ומכרים.
- 13 89. העד לצוואה ב.ס.ח העיד כי המנוחה הייתה שכנה, ידידה של אמו, וכי היה קשר רציף
14 בין משפחתו למנוחה: "אם יש אירוע הולכים, לפעמים היא היתה מבקרת את אמא
15 ואמא שלי ביקרה אותה." הביקורים נמשכו "עד הסוף. כשהיא היתה חולה הלכנו
16 לבקר אותה." כשנשאל מתי הפעם האחרונה שבה ביקר את המנוחה לפני שנפטרה
17 השיב: "אני לא זוכר בדיוק. אני עובר על ידה. כל פעם אומר לה בוקר טוב ומה שלומך.
18 היא יושבת למטה ואני עובר על ידה ושואל מה שלומה." עוד העיד שהמנוחה עצמה היא
19 שהתקשרה אליו בטלפון, ביקשה שיהיה עד לצוואה וביקשה את מספר הזהות שלו:
20 "היא אמרה שאביא תעודת זהות כי עורך הדין רוצה להביא עדים כדי לחתום על
21 "ווסיע" (עמ' 33 לפרוטוקול שורה 1 ואילך).
- 22 90. העד א.ג. שגם הוא היה עד לצוואה העיד לגבי הקשר בינו לבין המנוחה:
- 23 ש"ש. הקשר שלך עם המנוחה איך היו?
24 ת. היינו מבקרים אחד את השני פעם בחודש אולי פחות. הייתי הולך עם אשתי.
25 ש. היא גם היתה מבקרת אצלכם?
26 ת. כן. (עמ' 86 לפרוטוקול שורה 24 ואילך).
- 27 91. וכן העיד:
- 28 ש"ש. הבנתי שביקרת אצל המנוחה גם אחרי שבעלה נפטר בבית?
29 ת. הרבה פעמים.
30 ש. מישהו פעם ביקש ממך לא להגיע?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

1 ת. אף פעם. להפך. הם היו מבסוטים שאנחנו מבקרים אצל אמא שלהם. " (עמי)
2 88 לפרוטוקול שורה 16 ואילך).

3 92. העד לצוואה, ב.ס.ח, העיד שהמנוחה שכנה של המשפחה "ידידה של אמא" (עמי) 33
4 לפרוטוקול שורה 2 ואילך). כן העיד שהכיר את המנוחה מעל 50 שנים, דרש בשלומה
5 כשעבר ליד ביתה וראה אותה ושמר איתה על קשר "עד הסוף. כשהיא הייתה חולה
6 הלכנו לבקר אותה..." (עמי) 33 לפרוטוקול שורה 8 ואילך).

7 93. המסקנה העולה מעדויות אלו היא שהמנוחה לא הייתה מבודדת, הייתה מוקפת בבני
8 משפחה שטיפלו בה, וקיימה קשרים חברתיים עם השכנים שהתגוררו לידה וביקר
9 אותה גם בימיה האחרונים כשהייתה חולה.

10

11 הקשר בין המתנגדת להוריה המנוחים

12 94. המתנגדת טוענת כי המבקש סכסך בינה לבין המנוחה והרחיק אותה ממנה.

13 95. המבקש העיד על קשרי הבנים עם המנוחה וכן קשרי המתנגדת עם המנוחה :

14 "ש. איך היו היחסים שלכם עם אימא שלכם?

15 ת. יחסים טובים. אני והאחים שלי אתה מתכוון.

16

17 ש. ואיך היו היחסים שלה עם א.א.?

18 ת. יחסים נורמליים, בסדר גדול. היחסים השתנו לגמרי אחרי שהתחתנה.

19 ש. באיזה מובן?

20 ת. הפנתה עורף לאימא, לא דאגה לה, לא ענתה לה לטלפון. לא באה. אפילו אחרי

21 החתונה 3 ימים נהוג בחברה הערבית שהחתן והכלה באים לבקר את האימא

22 של הכלה. היא לא באה. ניתקה את היחסים כליל. ניסינו להתקשר ולשאול

23 למה לא באים ואין מענה. שלחנו אנשים. הלכתי אני בעצמי לשם, גירשו אותי.

24 שלחנו עוד אנשים. היא סיפרה וקיללה את אימא שלה, אמרה דברים, היא

25 משקרת כל הזמן במה שהיא אומרת. שלחנו אנשים, היא ישבה כולל העד

26 שאמור לבוא ואמרה לו אבא ככה וככה. הכפישה את אבא שלי, את אימא שלי.

27 אנחנו משפחה מכובדת. לא מגיע לנו השמצות והכפשות כאלה. אנחנו לא

28 יורדים לרמה כזו. לא תיארונו לעצמנו מעולם שהיא תתנהג ככה. היא התנהגה

29 בצורה אכזרית, ברוטאלית, השמצות, קללות כאילו עשינו לה משהו רע, למרות

30 שאימא היתה מפנקת אותה לפני הנישואים. נותנת לה הכל וגם אבא, רשם

31 אותה לאוניברסיטה ***. אחרי שהתארסה והתחתנה, החל המשבר הזה. אני

32 חושד בבעלה שהוא הסיבה לכל זה.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ש. עד שהיא התחתנה, היא היתה בחורה טובה, אהבה את אימא ואימא אהבה
2 אותה ופינקה אותה.
3 כן. עד שהתחתנה. ת.
4 ש. מאז איך היו היחסים? כמה פעמים היתה מבקרת את אימא בשנה?
5 ת. הפכה לבת רעה. בת שלא כיבדה את אימא, לא בחייה, לא במותה ולא אחרי
6 מותה. היא לא ביקרה אותה בכלל. לא עזרה לה.....
7
8 ש. כמה פעמים בשנה היא היתה מבקרת את אימא?
9 ת. לפעמים בחגים לזמן קצר. שני חגים. לפעמים היה ניתוק של שנים שלא באה.
10 היא באה, ביום הראשון, אני, אימא ואחי הלכנו לבקר אותם ואז למחרת היא
11 באה עם בעלה 5-10 דקות וזהו נגמר. לא רואים אותה עד שנה הבאה, אם
12 בכלל. " (עמ' 64 לפרוטוקול שורה 8 ואילך).
- 13 96. הבן ל' תומך בעדותו של המבקש וטוען שמעולם לא מנעו קשר בין המתנגדת למנוחה:
- 14 ש. "טוענת שאתם בכוונה תחילה הרחקתם את א.א. מאמא שלה, מנעתם ממנה
15 ואיימתם עליה לא להתקרב לאמא.
16 ת. היא יושבת כאן, שתגיד לי בפנים אם אמרתי לה פעם אחת לא להיכנס לבית
17 של אמא. מה פתאום? אפילו לי ולה היו יחסים דווקא טובים כל הזמן, עם
18 אחותי. אף פעם לא רבתי איתה, אף פעם לא צעקתי עלייה או היא עליי. היא
19 עזבה את הבית בגיל צעיר, היא החליטה לא לחזור לבית שנים רבות, בעלה לא
20 יודע, אף על פי זה אבא ואמא היו יורדים אליה כדי לבקר וגם אנחנו המשכנו
21 לבקר, זה לא נכון. היא הרחיקה את עצמה.
22 ש. מה תדירות הביקורים שלה אצל אמא?
23 ת. בזמן שהייתי ב*** אני לא יודע. בארץ, 20 שנה אחרונות אני ממש אפשר
24 לספור את זה, אולי 30 פעמים אבל מה זה 30 פעם ב-20 שנה שבת תבקר בבית
25 ההורים שלה? ההורים שלה ביקרו פעם אחת אצל סבתא שלהם? לא שמעתי
26 פעם אחת דוד שלי מפני הבנים שלה. " (עמ' 41 לפרוטוקול שורה 7 ואילך).
27 וכן:
- 28 ש. "בשנה האחרונה לחייה של אמא שלך, כמה פעמים ביקרה א.א. את אמא?
29 ת. איך שאמרתי, אפשר לספור את זה. שנים היא לא הייתה מגיעה הביתה
30 ופתאום היא מופיעה, למה? לא שאלנו אותה אפילו מה קרה היא מגיעה אחרי
31 שנים של נתק. הייתה נכנסת כמו כל אחד שהיה מגיע לבית ההורים שלה, לא
32 מנענו את זה ממנה והיא החליטה אם להגיע או לא. " (עמ' 42 לפרוטוקול שורה
33 7 ואילך).

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

1

2

97. כן העיד ל' שהקשר בין המבקשת למשפחה היה גרוע ביותר מאז נישואיה:

3

ש. איך היה הקשר בין בעלה לבין המשפחה?

4

ת. גרוע ביותר. זה לא היה קשר, הוא ניתק כל קשר מאז שהתחתן. אתה רוצה

5

שניכנס לעניינים לפני 44 שנים? לא היה מקובל שבת תתחתן ולא תחזור שבוע

6

אחרי לבקר את ההורים שלה, זה היה השפלה לכל המשפחה. היא לא באה

7

לביקור המסורתי, 40 ימים עברו ואבא היה בן אדם ידוע, בכל ***. הבת היחידה

8

שלו לא תבוא לבקר? ואז 40 ימים עברו והיא באה עם שיירה, כל המשפחה

9

שלה. ואז הוא נכנס פעם ראשונה איתה ואחר כך היא נעלמה לשנה עד שהיה

10

לה בן ראשון ואפילו הבן השני, אמא שלי גידלה את הבן השני. היא התחילה

11

לעבוד ואז הבן השני שלה אמא שלי טיפלה בו והיה אצלה שנה שלמה אצל

12

האמא. זה מה שהיה וכל פעם היו נעלמים שנים ולא היינו שומעים מהם כלום,

13

אפילו לא טלפון. הם מופיעים מתי שהם רצו והיינו מקבלים אותם, אפילו אבא

14

שלי עד שנת '94 שנהרג היה מבקר אצלה בבית עם אמא שלי.... " (עמ' 43

15

לפרוטוקול שורה 6 ואילך).

16

98. העד א.ע. תמך בעדותו בגרסת הבנים:

17

ש. א.א. טוענת שע.ח. והאחים שלו הרחיקו את האמא שלו מכל החברה, מהכל

18

הסביבה שלה, מה אתה אומר על זה?

19

ת. לא נכון. בגלל שמי שניתק יודע למה. אני אומר לך שאני לא מאמין בדיבורים

20

אלא במה שרואה ושומע. לא יודע בדיוק מי ניתק אבל המילים שהם אמרו,

21

כשלא הלכו לבקר אצל ההורים שלה. הכוונה לא.א. והבעל שלה. הם סרבו

22

לבקר אצל ההורים. לא יודע למה, דיבורים, שטויות. לא מבין את זה.

23

ש. היחסים בין א.א. והמשפחה שלה לא היו כל כך טובים?

24

ת. תשאל אותה. לא מתערב בדברים כאלה. אם אחד מבקש ממני משהו אבל לא

25

מבקש, אני לא מתערב. כשהייתי אצלם וחזרתי לא יודע מה.

26

ש. מה אמרת לע' אחרי שחזרת מהביקור?

27

ת. אמרתי לאבא שלה, היתה לך בת קוראים לה א.א. עכשיו תשכח שיש לך בת.

28

(עמ' 88 לפרוטוקול שורה 1 ואילך).

29

99. המתנגדת לעומת זאת העידה שקשריה עם הוריה היו טובים כל השנים וכך גם עם

30

אחיה חוץ מהמבקש שהיה עוין כלפיה וכלפי בעלה מאז ומתמיד. לדבריה היה הבן

31

הבכור המפונק ששלט באמה ודרש שתמיד תפעל בהתאם לרצונו:

32

ש" תספרי על הקשר שלך עם אמא?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ת. הקשר שלי תמיד היה טוב. היינו קרובות, אני הבת היחידה שלה. לפני החתונה
2 היינו בקשרים טובים, אחרי החתונה ביקרתי אצלה כל הזמן וגם היא ביקרה עם
3 אבא.
4 ש. היו שיחות לגבי חלוקת העיזבון של אבא? או איך שהיא תחלק?
5 ת. היתה אומרת שבבוא העת אני אקבל כמו האחים שלי. אין לי מה לדאוג, ידעתי
6 שאמא אהבה אותי והאמנתי לדבריה. לא נכנסתי לפרטים ותאריכים מכבוד
7 שרחשתי אליה.
8 ש. הרגשת מתח או קושי לדבר על זה?
9 ת. ממש לא. זה לא הנושא העיקרי.
10 ש. תספרי על הקשר במשפחה, בינד לבין האחים שלך?
11 ת. הקשר שלי עם שלושת האחים היה תמיד טוב. חוץ מהקשר עם ע.ח. שאף פעם
12 לא היה טוב, בלשון המעטה.....
13
- 14 גם ב- 2014 חיתנו את הבן הבכור והזמנתי את כולם, גם את ע.ח. כולם הגיעו חוץ
15 מאמא, אמא למרות שהבטיחה לי והיתה מאוד שמחה שהבן מתחתן, אמרה
16 שתבוא ותשתתף בשמחה. הופתעתי שלא הגיעה. כששאלתי אותה למחרת,
17 אמרה שע.ח. ואשתו יגישו את המתנה במקומה ואין צורך שתגיע. אני הבנתי
18 שאמא לא יכולה להתנגד לע.ח. למרות שהיא אהבה אותי ואת הילדים שלי מאוד.
19 ש. איך היה הקשר שלך עם ע.ח.?
20 ת. גרוע ביותר. כמה שזכור לי שע.ח. היה הבן הבכור המפונק. כל מה שהיה מבקש
21 היה צריך לקבל, אם לא היה כמעט הורס לאמא את הבית. היה שובר מה שהיה
22 בדרכו. לכן אמא כל הזמן היתה דואגת לרצות אותו ולתת לו מה שביקש. ע.ח. גם
23 בתקופת האירוסין שלי הפך את התקופה לגיהנום. ניסה לשכנע את אבא לבטל
24 את הגירושין, עשה בעיות, לא נתן לי ליהנות יום אחד. זה היה גם אחרי החתונה.
25 גם אחרי שחזרנו מירח הדבש, אני אומרת לך שככלה חוזרת בפעם הראשונה
26 לבית הוריה בתוך שבוע. התכווננו להגיע לבית ההורים וע.ח. בא אלינו הביתה
27 וחשבתי שבא לברך אותנו, אבל הוא בא וקילל וצעק ובעלי גירש אותנו. אחרי
28 שבועיים אני חושבת שהגענו לביקור אצל ההורים, היחסים היו תקינים וטובים
29 מאוד. (עמ' 95 לפרוטוקול שורה 25 ואילך).
- 30 100. לטענתה טיפלה באמה כל השנים, לאחר ניתוח הלב בשנת 2012: "הייתי לידה כל
31 הזמן, גם באשפוזים וגם בבית. עשיתי מה שיכולתי, עשיתי מה שביקשה,
32 כשביקשה שאלון אצלה לנתי, הייתי עוזרת בבישול, רחצה, הלבשה. מה שביקשה."
33 (עמ' 98 שורה 2 ואילך).

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

101. המתנגדת העידה כי המשבר ביחסים בינה לבין אמה החל לאחר שנודע לה בשנת 2014 כי האם ערכה צוואה, וכך תארה את תגובתה כשנודע לה על כך:
- 3 "כל העולם התהפך עלי. לא האמנתי. הייתי בשוק טוטאלי. התקשרתי לאמא וסיפרת לה מה ששמעתי מבעלי, היא הכחישה את זה בתוקף ועומדת על ההבטחה שלה שבבוא הזמן אני מקבלת כמו כולם. הסתפקתי בזה מתוך כבוד לאמא ומתוך אמונה שהיא אוהבת אותי מאוד ואף פעם לא חשבה לנשל אותי. אחרי כמה ימים במסגרת שיחה עם ל', הזכרתי לו לגבי השיחה עם אמא. אבל לאחר מכן היתה תפנית בהתנהגות של ל' אלי. הוא התחמק מטלפונים וממילים שלי. היינו קרובים במיוחד אחד לשנייה. גם כשהייתי אצל אמא ראיתי את השנאה בעיניים של ע.ח., לא רצה שאהיה שם. הרגשתי שינוי בהתנהגות של אמא, היתה מתחמקת ממני, היתה מתוחה. היא אמרה לי במפורש שכל פעם שאני מגיעה ע.ח. חוקר אותי אודות כל מילה בשיחה שלנו, הוא מציק לי ועושה לי בעיות וכאב ראש ולא חסר לי. אני יודעת שאמא אוהבת אותי אבל יודעת שמפחדת מע.ח. ולא יכולה להתנגד לו. למרות הכאב התרחקתי.
- ש. אמא לא יכלה לעשות מה שרוצה?
- ת. בחיים לא. אף פעם לא. אמא לא היתה מסוגלת להתנגד לע.ח. בכלל." (עמ' 97 לפרוטוקול שורה 10 ואילך).
- וכן:
- "במהלך 2015 המשכתי בקשר טלפוני ולבקר אצל אמא אבל ראיתי שהיא מנסה כל הזמן לחמוק ממני. אמרה שהביקורים עושים לה כאב ראש כי ע.ח. חוקר אותה. זה פגע בי." (עמ' 100 לפרוטוקול שורה 28 ואילך).
102. בחקירה הנגדית הסכימה כי אף אחד מאחיה לא ביקש ממנה לא להגיע אל האם המנוחה אלא: "לא. אבל אני ראיתי את השנאה בעיניים של ע.ח. במיוחד. ראיתי איך ל' התרחק ממני ושמעתי מהאוזניים שלי מאמא שאמרה שכל פעם שאני מבקרת ע.ח. חוקר אותה." (עמ' 105 לפרוטוקול שורה 22 ואילך).
103. המבקש הכחיש כי סכסך בין המתנגדת לבין המנוחה:
- ש" בצוואה משנת 2014 יש ת.ז. של כל הבנים, מסכים איתי?
- ת. כן.
- ש. מסכים שלא.א. אין ת.ז.?
- ת. כן.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ש. אני אומרת שהיא לא היתה אמורה לדעת על הצוואה הזאת ורצית שא.א. לא תדע
2 ולאחר שנודע לה על הצוואה במקרה והיא פעם ראשונה שאלה את אמא משהו,
3 אז התחלת לסכסך ביניהן?
4 ת. לא נכון. שקר וכזב מה שהם טוענים. להפך, ניסיתי לשמור על יחסים הדוקים
5 ביניהן ולהטיב את היחסים.
6 ש. אי אומרת שהקשר של א.א. ואמא היו טובים כל השנים. היא היתה בכל
7 האירועים, ביקרה אותה ורק משנת 2014 כשנודע לא.א. במקרה שהיתה צוואה
8 קלקלת את הקשר ביניהם?
9 ת. לא נכון. זו עובדה שהיא לא הדירה אותה מהצוואה. היא התקשרה וקיללה אותה
10 שלא לזהים ישרוף אותה." (עמ' 82 לפרוטוקול שורה 7 ואילך).
- 11 104. מדברי המתנגדת עצמה עולה כי היא זו שיזמה את המשבר עם האם לאחר שנודע לה
12 כי האם ערכה צוואה שאינה לטעמה. האחים והאם לא ביקשו ממנה שלא להגיע ולא
13 ניתקו איתה את הקשרים, היא הבינה מ"השנאה" בעיניו של ע.ח. ומהתנהגות לי
14 והתחמקות האם שהיא אינה רצויה ובחרה מיוזמתה לנתק ולצמצם את הקשר עם
15 המנוחה. מכאן שטענת המתנגדת כי המבקש ניתק אותה מקשר עם האם נדחית.
- 16 המבחן השלישי: נסיבות עריכת הצוואה-מעורבות הנהנה בעריכת הצוואה
- 17 105. עו"ד אברהים בחוס ערך את הצוואה והעיד בענין נסיבות עריכתה:
- 18 "ב- 2013 ערכתי למשפחה כולה עיסקת שיתוף מקרקעין בחלקת אדמה שב***. בשנת
19 2014 יצרה איתי קשר המנוחה, לאור ההכרות של הסכם שיתוף המקרקעין וביקשה
20 שאערוך לה צוואה. היות וחלק ניכר מהנתונים שלה אצלי, ערכתי לה ב- 2014 צוואה
21 ובשנת 2017 יצרה איתי קשר שוב פעם לפני עריכת הצוואה וביקשה שאגש אליה
22 הביתה. ניגשתי אליה ואמרה שרוצה לשנות את הצוואה שלה משנת 2014. חלק ניכר
23 מהצוואה ישאר כמו שהוא, למעט החלק שבו היא נותנת לבת שלה חלקים במגרשים
24 מסוימים שאת זה היא רוצה לשנות ולא לתת לבת א.א.. ערכתי את הצוואה לפי רצונה.
25 ביקשתי ממנה להכין עדים אם היא רוצה שיעידו על הצוואה. אמרה לי שני שמות.
26 ביקשתי שתדאג שיהיו תעודות זהות שלהם כדי שאערוך הכל בבת אחת. אחרי יומיים
27 שלושה נתנה לי בשיחה טלפון את השמות ותעודות הזהות שלהם. ערכתי את הצוואה,
28 הגעתי אליה הביתה והחתמתי אותה ואת העדים. כשהגשתי את הצוואה לקיום התברר
29 שקיימת התנגדות." (עמ' 16 לפרוטוקול שורה 13 ואילך).
- 30 וכן העיד:
- 31 "ש. מה היה באותו יום שנחתמה הצוואה, מי חתם, איפה נפגשתם?"

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ת. הגעתי אליה לבית, היתה גרה בקומה שנייה. עליתי לשם. נכנסנו, המתנו
2 לעדים, הגיעו העדים. קראתי את הצוואה בפניה ובפני העדים, תרגמתי הכל
3 לשפה הערבית ודאגתי שהיא הבינה הכל גם בפני העדים. אחרי שנוכחת לדעת
4 שהבינה הכל החתמתי אותה ואת העדים ואשרתי את החתימה. (עמ' 17
5 לפרוטוקול שורה 5 ואילך).
- 6 106. כן העיד שהוא הגיע לביתה של המנוחה לצורך עריכת הצוואה ונפגש איתה פעמיים:
- 7 ש. כמה פגישות היו לך עם המנוחה בקשר לצוואה האחרונה?
8 ת. אחת שצלצלה וביקשה שאלך אליה והשנייה שהחתמתי אותה.
9 ש. היא היתה מוגבלת בניידות?
10 ת. אם אני זוכר נכון היתה הולכת עם הליכון.
11 ש. לכן לא יכלה להגיע למשרד שלך?
12 ת. בכל מקרה כשאישה מבוגרת מבקשת להגיע אליה אני מגיע, מכבד
13 אותה. (עמ' 18 לפרוטוקול שורה 21 ואילך).
- 14 107. וכן העיד לגבי הנוכחים בפגישה:
- 15 ש. איך הגיעה לפגישות?
16 ת. אני הגעתי. אף אחד לא היה בבית. היא היתה לבד.
17 ש. אשתו של ע.ח. היתה? הגישה כיבוד?
18 ת. מי שהגיש זו המנוחה. לא נכח אף אחד מלבד העדים אני והיא. (עמ' 19
19 לפרוטוקול שורה 12 ואילך).
- 20 108. עוד העיד שלא ביקש מהמנוחה תעודה רפואית ליום עריכת הצוואה מאחר ו: "לא
21 הרגשתי צורך. הרצון שלה היה ברור ובאותה תקופה לא ביקשתי אישור רפואי."
22 (עמ' 21 לפרוטוקול שורה 27).
- 23 109. העד לצוואה ב.ס.ח. תאר את תהליך החתימה על הצוואה:
- 24 ש. תספר לנו איך הוזמנת לחתום על הצוואה?
25 ת. המנוחה התקשרה אלי בטלפון שהיא צריכה לדבר איתי. אמרה לי שהיא
26 צריכה תעודת זהות שלי ואני צריך להיות עד על חוזה של עורך דין על הירושה
27 שלה.
28 ש. מה היא אמרה בערבית?
29 ת. מדבר בערבית. היא אמרה שאביא תעודת זהות כי עורך הדין רוצה להביא עדים
30 כדי לחתום על "ווסיע"

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ב"כ התובע:
- 2 ווסיע זה צוואה.
- 3 ב"כ הנתבעת:
- 4 ביררתי עם מרשתי ואכן פירוש ווסיע זה צוואה.
- 5 העד ממשיך:
- 6 ש. היא ביקש תעודת זהות שלך?
- 7 ת. ביקשה תעודת זהות. היה עורך דין. הוא כתב את הווסיע ותרגם לערבית
- 8 לפנייה.
- 9 ש. כמה פעמים היא התקשרה אליך לפני שחתמת על הצוואה?
- 10 ת. יום או יומיים לפני. אני לא זוכר. פעמיים, שלוש היא חיפשה אותי עד
- 11 שדיברתי איתה.
- 12 ש. מסרת לה תעודת זהות שלך?
- 13 ת. כן. ואמרה לי מתי להגיע לעורך הדין. היינו בפני עורך דין היא חתמה ואנחנו
- 14 חתמנו.
- 15 ש. איפה חתמת על הצוואה?
- 16 ת. בבית שלה.
- 17 ש. באיזה קומה בבית שלה?
- 18 ת. קומה שניה בסלון.
- 19 ש. כאשר הגעת לשם מי היה שם?
- 20 ת. היה עורך דין, היא והעד השני.
- 21 ש. העד השני היה כבר שם?
- 22 ת. כן.
- 23 ש. מי זה העד השני?
- 24 ת. נ.א..
- 25 ש. ואז הגעת לשם היה עורך דין ונ.א. והיתה המנוחה. היה עוד מישהו?
- 26 ת. לא.
- 27 ש. ומה קרה?
- 28 ת. עורך הדין הקריא בפני המנוחה והסביר לה בערבית ואמר לנו לחתום על
- 29 הווסיע וחתמנו.
- 30 ש. כמה זמן זה נמשך?
- 31 ת. בערך חצי שעה. היא ארחה אותנו. התחלנו לדבר. קפה, וכל מיני.
- 32 ש. ידוע לך על הקשר שלה עם הבת שלה?
- 33 ת. לא. לא מעניין אותי ולא איכפת לי.
- 34 ש. מה התדירות של המפגשים שלך איתה עד שנפטרה?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ת. כמעט חצי שבוע. 4, 5 שנים אני רואה אותה. אחרי היא היתה בבית חולים.
- 2 כשהייתי עובר משם הייתי רואה אותה יושבת.
- 3 חקירה לב"כ הנתבעת:
- 4 ש. אתה יודע אם המנוחה ידעה לקרוא ולכתוב בערבית?
- 5 ת. אני לא יודע. היא שמעה. עורך הדין תרגם לה בערבית. אני לא יודע אם היא
- 6 קראה בערבית.
- 7 ובהמשך:
- 8 ש. כשהיא התקשרה וביקשה לדבר איתך, וביקשה מספר תעודת זהות שלך
- 9 הקראת לה בטלפון?
- 10 ת. נתתי לה והיה על ידה עורך הדין והוא רשם את מספר התעודת זהות שלי ואמר
- 11 לי שאני צריך לבוא לחתום. אני הקראתי לה ולעורך הדין את מספר הזהות
- 12 בטלפון.
- 13 ש. איך אתה יודע שזה היה עורך הדין שלה לידה?
- 14 ת. היא אמרה שיש ליד עורך הדין שלה.
- 15 ש. באותה שיחה הקראת לעורך הדין את מספר הזהות?
- 16 ת. כשהייתי שם הוא ראה את תעודת הזהות שלי. כשהגעתי הנייר היה מודפס
- 17 והוא בדק את המספר.
- 18 ש. כמה זמן לפני הצוואה אמרו לך לבוא, יום קודם?
- 19 ת. יום, יומיים.
- 20 ש. קודם הגיע נ.א. ואתה הגעת אחר כך?
- 21 ת. כן.
- 22 ש. עו"ד בחוס הוציא את הצוואה והוא הסביר מה תוכנה?
- 23 ת. כן.
- 24 ש. אתה שמעת מה הוא הסביר?
- 25 ת. הוא הסביר על הירושה שלה. שהיא צריכה אחרי שהיא תמות לצוות לילדים.
- 26 ש. הוא אמר איזה ילדים?
- 27 ת. אני זוכר, ע.ח., ב', ח' ו-ל'. הוא הקריא לה מספר גוש וחלקה.
- 28 ש. הוא הקריא מהצוואה או שהוא הסביר בעל פה.
- 29 ת. הוא הסביר לה בעל פה.
- 30 ש. אתה יודע שא.א. היא הבת שלה?
- 31 ת. כן.
- 32 ש. הוא לא הזכיר אותה?
- 33 ת. לא. הוא לא הזכיר אותה וגם היא לא הזכירה אותה.
- 34 ש. השיחה היתה בערבית?
- 35 ת. כן.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ש. אתה שומע שהמנוחה רושמת הכל על הבנים. דיברו שאחד הבנים מקבל יותר
2 מהבנים?
3 ת. לא. לא מעניין אותי מי מקבל יותר ומי פחות. זה עניין שלהם. עורך הדין
4 הסביר לה על מה היא חותמת. אני יודע שהיא חלקה את כל החלקות לילדים
5 שלה.
6 ובהמשך:
7 ש. שמעת שא.א. לא מקבלת.
8 ת. אני לא שמעתי. הם דיברו ביניהם. הוא קרא לפניו והסביר לה וביקש מאיתנו
9 לחתום. אני לא יודע מה הם הסכימו ביניהם. זה לא מעניין אותי.
10 ש. לא התרכזת במה שעורך הדין הסביר.
11 ת. אני לא שמעתי שהוא הזכיר את א.א..
12 ש. התפלאת מזה שהיא לא נותנת לא.א.?
13 ת. זה לא עניין שלי. אני לא יודע למה היא לא נותנת.
14 ש. עורך הדין עבר על כל הצוואה. היה עברית בשיחה או רק בערבית.
15 ת. הוא הקריא בעברית והקריא בערבית.
16 ש. הקריא סעיף בעברית ותרגם או הקריא את כל הצוואה?
17 ת. הוא הקריא בעברית ואחר כך הוא תרגם לערבית.
18 ש. המנוחה השתתפה בשיחה?
19 ת. עורך הדין שאל אותה והיא ענתה לו. הוא שאל אותה שעשינו ככה וככה ואם
20 היא מסכימה והיא ענתה לו. הוא הקריא לה את הצוואה ושאל אותה אם זה
21 בסדר מה שכתוב והיא אמרה לו כן.
22 ש. מה שהיא דיברה היה "כן".
23 ת. כן.
24 ש. חוץ מזה היא לא השתתפה בשיחה?
25 ת. היא שמעה מה אמר עורך הדין ואמרה כן.
26 ש. כשהיא הביאה קפה ופירות, איך זה היה? היא קמה מהכסא שלה, הלכה
27 למטבח וחזרה עם מגש.
28 ת. חזרה עם מגש פירות ואחר כך שתינו קפה.
29 ש. היא הגישה אחרי שנכנסת?
30 ת. כן.
31 וכן:
32 ש. אני אומרת לך שהיא לא יכלה ללכת?
33 ת. אחר כך היא היתה עם הליכון.
34 אני רואה אותה יושבת למטה. אני לא שואל אותה איך היא ירדה. זה לא מעניין
35 אותי. אני עובר על ידה ואומר לה בוקר טוב. כשהייתי אצלה היא היתה הולכת.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 דיברת עם בעלה של הנתבעת על הצוואה? ש.
- 2 לא. ת.
- 3 אף פעם לא? ש.
- 4 אף פעם. ת.
- 5 אחרי החתימה על הצוואה ראית אותו בהלוויה ישבתם אחד ליד השני ש.
- 6 ודיברתם על הצוואה? ת.
- 7 הוא אמר לי שהוא כועס אלי ושאלתי למה, מה עשיתי, אני בסך הכל הייתי עד. ת.
- 8 ע.ח. לא היה בחדר בזמן עריכת הצוואה? ש.
- 9 לא. ע.ח. לא היה. אולי בסוף הוא הגיע, יכול להיות. כשאני הייתי שם הוא לא היה. ת.
- 10 אתה סיפרת לפרופ' אלחאג' שאשתו של ע.ח. הגישה כיבוד? ש.
- 11 לא נכון. אשתו לא מדברת עם אנשים, לא רואים אותה בכלל. ת.
- 12 אמרת לפרופ' אלחאג' שאתה חושב שהצוואה תתבטל כי ע.ח. היה בחדר? ש.
- 13 לא אמרתי. ת.
- 14 סיפרת לפרופ' אלחאג' שאתה מתחרט שהשתתפת בצוואה שמנשלת את הבת? ש.
- 15 לא. לא איכפת לי מה קורה. אני בסך הכל חתמתי. ת.
- 16 מבקשים ממך להגיד מה שהיה ואתה זוכר שע.ח. היה בחדר ואשתו היתה בחדר? ש.
- 17 לא. לא ראיתי את אשתו. אולי בשנתיים אני רואה אותה פעם אחת. אני לא זוכר אם ע.ח. היה לפני 6, 7 שנים. כשאני הגעתי הוא לא היה. אם הגיע בסוף אני לא יודע, אני יצאתי. ש.
- 18 ידעת על הקשר בין המנוחה לא.א.? ת.
- 19 לא. ת.
- 20 אתה יודע איך היה הקשר בין האמא לע.ח.? ש.
- 21 הוא לוקח אותה ומטפל בה. ת.
- 22 אמרת לפרופ' אלחאג' המנוחה האמא פחדה מע.ח.? ש.
- 23 לא נכון ב-1,000%. לא דיברתי בכלל על זה. " (עמ' 32 לפרוטוקול שורה 14 ואילך). ת.
- 30
- 31 110. העד הנוסף לצוואה א.נ. העיד:
- 32 ש"ז החתימה שלך על הצוואה? (מוצג 1 בתיק המוצגים) ש.
- 33 כן. ת.
- 34 תספר לבהמ"ש למה חתמת, מי ביקש ממך לחתום, איפה היה? ש.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ת. הייתי בבית, התקשרה המנוחה וביקשה ממני שאני אהיה עד על הצוואה שהיא
2 רוצה לעשות. פעם שניה ביקשה ממני את מס' ת.ז. שלי. נתתי לה. היא הזמינה
3 אותנו לחתום בבית שלה.
4 ש. איפה בבית שלה?
5 ת. בקומה שנייה. היא קומת קרקע אבל גרה בקומה שנייה. היה עורך דין, אחרי
6 כמה רגעים הגיע העד השני ב.ח.. ישבנו כמה דקות, עורך הדין שאל אותה אם
7 יודעת מה עושה ואמרה שכן. שאל מה, אמרה שהיא נותנת לבנים שלי והזכירה
8 את שמותיהם – ע.ח., ב', ח', ל'. זהו.
9 ש. מה עוד עשה עורך הדין?
10 ת. אח"כ קרא לה את הצוואה בעברית ותרגם אותה לערבית. אמר לה את יודעת מה
11 את עושה, אמרה כן.
12 ש. ואז חתמה על הצוואה?
13 ת. קמתי ממקומי והסתכלתי אם הסתכלה וראיתי שחתמה. אני אומר שאני לא
14 מאמין שום דבר אלא במה שאני רואה ושומע.
15 ש. אחרי שהיא חתמה?
16 ת. אני חתמתי וב.ח והלכנו כל אחד לדרכו. בזה נגמר הסיפור. " (עמ' 87 לפרוטוקול
17 שורה 4 ואילך).
- 18 111. כן העיד שכשהגיע עורך הדין היה בבית המנוחה ולאחר מכן הגיע העד השני (עמ' 89
19 לפרוטוקול שורה 27 ואילך):
- 20 ת. כשהגעתי והגיע העד השני, אמרה שהיא רוצה להשאיר את הכל לבנים שלה
21 והזהירה אותם.
22 ש. וחץ מזה אמרה את השמות שלהם?
23 ת. כן.
24 ש. כשהקריא לה את הסעיפים היא לא אמרה כלום?
25 ת. מה אמרה? שום דבר. תרגם לה בערבית ושאל אותה אם יודעת מה עושה
26 ואמרה שכן. אמרה שלבנים והזכירה את שמותיהם. " (עמ' 91 לפרוטוקול
27 שורה 3 ואילך).
- 28 112. עוד העיד שהמנוחה הגישה קפה ולא השתמשה בהליכון. לדבריו אף פעם לא השתמשה
29 בהליכון וכשהיה בא לבקרה עם אשתו: "היא היתה בבית, יושבת נותנת קפה." (עמ'
30 90 לפרוטוקול שורה 10).
- 31 113. כן העיד שהמבקש לא היה בחדר בעת עריכת הצוואה ושאשתו של המבקש לא הגישה
32 כיבוד (עמ' 91 שורה 28 ואילך).

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

114. המתנגדת טוענת שמצבה של המנוחה לא אפשר לה להגיש קפה וכיבוד ומכאן יש להסיק שע.ח. או אשתו נכחו בבית בעת עריכת הצוואה. טענה זו היא בגדר השערה בלבד שלא הוכחה ועומדת בניגוד לעדות עורך הדין ועדי הצוואה ועל כן נדחת.
115. לאחר ששמעתי את עורך הצוואה ועדי הצוואה שוכנעתי שתהליך עריכת הצוואה וחתימת הצוואה על ידי המנוחה התנהל כשורה. הן בשלב ההכנות להכנת הצוואה, כשעורך הדין נפגש עם המנוחה כדי להבין את רצונה ולערוך את הצוואה בהתאם, הן בשלב בו המנוחה הזמינה את שני העדים לשמש כעדים לצוואה והן בשלב החתימה, כשעורך הדין הקריא בעברית ותרגם לערבית את סעיפי הצוואה, ווידא שהמנוחה הבינה את הנאמר ווידא שהיא מסכימה לאמור. עדי הצוואה נכחו בחדר במהלך הקראת הצוואה והחתימה והיו עדים לכך שהמנוחה הבינה והסכימה.

11 מעורבות הנהנה בעריכת הצוואה

116. בעמ"ש (חי) 16-10-34987 ש' ט' נ' ה' ט' ר' מיום 31.12.19 פירט כב' השופט ג'יוסי מהי מעורבות בעריכת הצוואה שמובילה לפסלות צוואה:

"78. הטעם האחרון לפסילת הצוואה משנת 1995 על ידי בית משפט קמא, היה מעורבותו של שרון בעריכת הצוואה בהתאם לסעיף 35 לחוק הירושה. סעיף זה קובע:

"הוראת צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה את מי שערך אותה או היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת צוואה המזכה בן-זוגו של אחד מאלה – בטלה".

בהתקיים הנסיבות המתוארות בסעיף 35 לחוק הירושה קמה חזקה חלוטה כי ננקטה פעולה אסורה כלפי המצווה וכי פעולה זו פגמה ברצונו החופשי. מדובר ב"חזקה שבדין שאין בלתי" (ע"א 234/86 אמונה – תנועת האשה הדתית לאומית נ' בלר פ"ד מב(4) 148 (1988)).

79. הוראת סעיף 35 לחוק הירושה מונה שלושה סוגים של זוכים על פי צוואה, שהוראת הצוואה המזכה אותם, או את בני זוגם – בטלה, ואלה הם: מי שהיה עד לעשייתה של הצוואה, מי שערך אותה, או מי שלקח באופן אחר חלק בעריכתה. גדריהן של שתי עילות הבטלות הראשונות זכו לפרשנות דווקנית, בעוד שגדריה של העילה השלישית נותרו גמישים (ע"א 433/77 הררי נ' הררי, לד(1) 776 (1979); ש' שוחט, פגמים בצוואות הנ"ל, בעמ' 311). בית המשפט העליון קבע בשורה של פסקי דין, כי נוכח התוצאה הקשה הנובעת מהוראת סעיף 35 לחוק הירושה, יש לפרשה על דרך הצמצום ובאורח דווקני (ראו למשל, ע"א 851/79 בנדל נ' בנדל, לה(3) 101 (1981); בע"מ 6349/08

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

1 פלוני נ' פלוני [פורסם בנבו] (02.02.2009); ש' שוחט, פגמים בצוואות הנ"ל, בעמ' 299).
2 בצד הבחירה בפרשנות המצמצמת, ניכרת בפסיקת בית המשפט העליון גם מגמה
3 שונה, לכאורה, המבקשת להרחיב במעט את המסגרת הפרשנית ולא לקבוע מסמרות
4 (ע"א 433/77 הנ"ל; ע"א 6496/98 בוטו נ' בוטו, פ"ד נד(1) 19, בפס' 9 (2000); ש'
5 שוחט, פגמים בצוואות הנ"ל, בעמ' 318-315).

6 ויודגש: הפרשנות המצמצמת והדווקנית מאפיינת את ההתייחסות לשתי עילות
7 הבטלות הראשונות שבסעיף 35, הנוגעות למי שערך את הצוואה ולמי שהיה עד
8 לעשייתה, ואילו הפרשנות הגמישה, מאפיינת את עילת הפסילה השלישית הנוגעת
9 למי שנטל חלק בעריכת הצוואה "באופן אחר" (לפירוט בעניין הפרשנויות השונות
10 בפסיקה ראו פסק דיני בת"ע (נצ') 163/01 ז'א נ' מ.ס' [פורסם בנבו] (2009)).

11 אם כן, פירוש המינוח "לקח באופן אחר חלק בעריכתה" שבסעיף 35 לחוק הירושה,
12 המהווה את עילת הפסילה השלישית, נעשה באופן גמיש אשר מתמלא תוכן על פי
13 הנסיבות המיוחדות של כל מקרה ומקרה, כאשר המבחן הוא בסופו של דבר מבחן
14 השכל הישר (ראו ע"א 851/79 הנ"ל; ע"א 5869/03 חרמון נ' גולוב, נט (3) 1 (2004)).
15 וכך קבע כב' השופט ריבלין (בתוארו אז) בע"א 6496/98 הנ"ל, בפס' 9:

16 "מעורבותו של הנהנה נבחנת על-פי נסיבותיו המיוחדות של כל מקרה ומקרה. ברוח זו
17 נפסק כי העובדה שהנהנה הזמין את עורך-הדין שערך את הצוואה ושילם את שכר-
18 טרחתו והעובדה שתוכנה של הצוואה נמסר לעורך-הדין על-ידי המערער אין בה משום
19 נטילת חלק פסול בעריכת הצוואה (השופט קדמי בע"א 760/86 רוזן נ' שולמן [פורסם
20 בנבו] [15], בעמ' 590). ביצוע שליחות מטעם המצווה, אשר ביקש כי עורך-הדין יסור
21 אליו לשם עשיית הצוואה – אינה חלק מעריכת הצוואה (הנשיא שמגר בע"א 510/90
22 הנ"ל [9]); העובדה שהנהנית מן הצוואה הביאה את המצווה לעורך-הדין שטיפל בעבר
23 בענייניה שלה ואף סייעה לו בפרטים שונים שנזקקו להם לצורך הצוואה אינה עולה
24 כדי נטילת חלק בעריכת הצוואה (השופטת ביניש בע"א 2500/93 שטיינר נ' המפעל
25 לעזרה הדדית של ארגון עולי מרכז אירופה [פורסם בנבו] [16]). לא כן כאשר המצווה
26 לא נפגש כלל עם עורך-הדין, והנהנה עצמו, והוא בלבד, מהווה את החוליה המקשרת
27 בין המצווה לבין עורך-הדין (השופט ברק בע"א 851/79 הנ"ל [5]). פעולת השלוח אינה
28 נחשבת בהכרח לנטילת חלק בעריכת הצוואה, אלא אם השלוח מגלה פעילות רבה מדי
29 (הנשיא שמגר בע"א 99/86 הנ"ל [7]). כאשר פעילותו אינה מצטמצמת לפעולה מכאנית
30 של העברת רצון המנוח כאשר "הוא המוציא והמביא, הוא המלבן והמסביר" והוא
31 "מקיים מעורבות מתמדת ורצופה מרגע ההתקשרות עם עורך הדין ועד לחתימת
32 המנוח" (השופט ברק בע"א 526/85 הנ"ל [8], בעמ' 837) הרי זו פעילות יתרה החורגת
33 מגבולות המותר. "...בכל מקרה אין לנתק את מידת מעורבותו ופעילותו של הנהנה

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

1 ממכלול הנסיבות" (השופטת ביניש בע"א 2500/93 הנ"ל [16], בעמ' 350). "המבחן
2 הינו, בסופו של דבר, מבחן השכל הישר" (השופט ברק בע"א 851/79 הנ"ל [5], בעמ'
3 "109)".

4 117. בעמ"ש 7764-01-23 מ.ו. נ' ח.ו. ואח' (ניתן ביום 22.2.24 – פורסם במאגרים) נקבע:
5 "כפי שקבע בית משפט קמא, ובצדק, צוואה המזכה את מי שלקח חלק בעריכתה –
6 בטלה, שהרי כך קובע סעיף 35 לחוק הירושה. תכליתם של דברים היא לשמור על
7 האוטונומיה של המצווה, בדרך של הרתעה ממעורבות כלשהי בעריכת הצוואה (בע"מ
8 384/19, פלוני נ' פלונית (2019)). על כן, גם אם קיימת מעורבות, ואפילו לא הייתה
9 השפעה נחזית על המצווה, עדיין תהיה הצוואה בטלה (ע"א 851/79 בנדל נ' בנדל
10 (1981)).

11 ועד איפה מגעת "נטילת חלק בעריכת הצוואה" ? ובכן - דיבור זה נמלא תוכן על ידי
12 הערכאות השיפוטיות על פי הנסיבות הבאות לפניו, ואין צורך בכך שאחר כתב או
13 הכתיב בעצמו את הצוואה דווקא, אלא אפשר שלקחת החלק בעריכת הצוואה תהא
14 אף מינורית יותר וקשורה בהסדרת נסיבות שונות הקודמות לעריכתה (ע"א 6496/98
15 מופק בוטו נ' סאמי בוטו, (2000)). בית המשפט נדרש לבחון את כלל האינדיקציות
16 והנסיבות, כשיתכנו מקרים בהם הצטברות הנתונים, גם אם לא היה בכל אחד מהם
17 בנפרד לשלול הצוואה, היא זו שתביא לפסילתה של הצוואה:

18 "בהתאם להלכה הפסוקה, עילת בטלות זו נבחנת לפי הנסיבות הכוללות
19 של עריכת הצוואה, ובהן טיב המעורבות ועוצמתה. הבחינה אם הנהנה
20 נטל חלק בעריכת הצוואה, צריך שתיעשה בנוגע לכל מקרה ונסיבותיו
21 ונוכח מידת האינטנסיביות והחומרה של מעורבות הנהנה בעריכת
22 הצוואה. במקרים רבים השאלה תהא מה הוא חלקו ה"אמיתי" של
23 המצווה בעריכת הצוואה, ומה חלקם של הנהנים (ע"א 5869/03 חרמון נ.
24 גולוב פ"ד נט (3) 1) (עמ"ש (חיפה) 42104-02-21 ע.פ. נ' ג.מ. (2021))"

25 118. עו"ד בחוס שערך את הצוואה העיד שהמבקש היה לקוח שלו: "בכך שערכתי להם
26 הסכמי פירוק ושיתוף במקרקעין עד שהגיע הנקודה שנאלצתי להיות עד על הצוואה
27 ולכן התפטרתי מייצוג." (עמ' 17 לפרוטוקול שורה 17 ואילך). עו"ד בחוס העיד שערך
28 גם את הצוואה בשנת 2014 והמבקש העיד שעו"ד בחוס ערך הסכם מתנה מהמנוחה
29 אליו, דהיינו עו"ד בחוס נתן שירותים משפטיים הן למבקש והן למנוחה והמנוחה
30 הכירה אותו עוד טרם עריכת הצוואה בשנת 2017. אין המדובר בעו"ד שהובא למנוחה
31 על ידי המבקש.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 119. עו"ד בחוס אישר שהשיקים של המנוחה שקיבל בשנת 2017 הם תשלום עבור עריכת
2 הצוואה וכי המבקש, ע.ח. הוא זה שחתום על השיקים. (עמ' 18 לפרוטוקול שורה 1
3 ואילך).
- 4 120. מנגד העיד שהמבקש לא נכח בשתי הפגישות שערך עם המנוחה בקשר לצוואה:
5 ש. בפגישה הראשונה?
6 ת. לא נכח וגם בשנייה לא נכח. (עמ' 19 לפרוטוקול שורה 8 ואילך).
- 7 121. עוד העיד שלא ראה את ע.ח. ביום עריכת הצוואה ולא נתן לו עותק מהצוואה. (עמ' 20
8 לפרוטוקול שורה 14 ואילך).
- 9 122. המבקש נחקר אודות מעורבותו בעריכת הצוואה:
10 ש. בצוואה משנת 2014 רציתי להביא את העדים ואתה התנגדת, זוכר?
11 ת. לא זוכר.
12 ש. אתה היית בחדר בעת שנחתמה הצוואה בשנת 2014?
13 ת. לא הייתי.
14 ש. לגבי הצוואה מ- 2017, מה המעורבות שלך בצוואה?
15 ת. לא הייתי מעורב.
16 ש. ידעת שאמא תכננה לעשות צוואה?
17 ת. לא. היא תכננה הכל, התקשרה לעו"ד ורק בסוף אמרה שעשתה צוואה.
18 ש. חוץ מזה לא ידעת מתי הצוואה נערכת? לא ידעת שאמא עושה אותה?
19 ת. לא ידעתי.
20 ש. הצוואה מ- 16.6.17, מסכים?
21 ת. כן.
22 ש. בתגובה שלך להתנגדות מצורף סיכום מידע רפואי, נספח לתגובה של הנתבע
23 3, מאותו תאריך 16.6.17. איך הגיע הסיכום מידע רפואי הזה?
24 ת. לא יודע. מצאתי אותו בין המסמכים אצלי וצירפתי אותו.
25 ש. לא אתה הלכת לרופא ביום הצוואה וביקשת להדפיס אישור שאמא כשירה?
26 ת. לא.
27 ש. אמא לא היתה אצל הרופא באותו יום כי הרופא רשם "נרשם על סמך הרשום
28 בתיק"?
29 ת. היא ביקרה אצל הרופא הרבה פעמים. אולי היא ביקשה ממנו.
30 ש. היא לא הלכה אליו ברגליים, המסמך הזה נולד מרוח הקודש?
31 ת. לא יודע. הוא היה אצלי בבית.
32 ש. זה מסמך מאותו יום של הצוואה – 16.6.17 ואתה מכחיש קשר אליו?

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ת. לא יודע.
- 2 ש. גם עו"ד בחוס לא ידע על זה?
- 3 ת. אולי היא ביקשה.
- 4 ש. שילמת לעו"ד בחוס על הצוואה?
- 5 ת. היא ביקשה.
- 6 ש. איך שילמת? בשיקים?
- 7 ת. שיקים, אחד או שניים.
- 8 ש. אני אומרת שגם בצוואה השנייה היית עם אמא והעדים בחדר?
- 9 ת. לא.
- 10 ש. אני אומרת שזו הסיבה שהעד שלך לא רוצה לבוא כמה דיונים?
- 11 ת. העד שלי חולה.
- 12 ש. אני אומרת לך שעו"ד בחוס היה עו"ד שלך?
- 13 ת. מה נתן לי? לא היה.
- 14 ש. אני אומרת שכל עבודה שהוא היה, זה היה באינטרס שלך? ייפוי כוח נוטריוני
- 15 הוא עשה?
- 16 ת. אמא ביקשה. היא נהנתה מיפוי הכוח.
- 17 ש. אדמות לבנות את הבית שלך נתנה לך?
- 18 ת. מתנה מאמא.
- 19 ש. מי עשה את הסכם מתנה מאמא?
- 20 ת. בחוס.
- 21 ש. צוואה מ- 2017 גם עשה?
- 22 ת. הוא חתום על זה.
- 23 ש. אמא לא יכלה לצאת מהבית מהתאריך של הצוואה ב- 2017?
- 24 ת. לא היתה מרותקת. רק בשבוע האחרון.
- 25 ש. היה לה שבר שלא התאחה?
- 26 ת. השבר הזה לא מורגש. היא הבריאה מהר.
- 27 ש. אני אומרת שאין פעולה שהמנוחה ביצעה עם בחוס ובלי בחוס כשלא היה
- 28 אינטרס שלך?
- 29 ת. לא באינטרס שלי.
- 30 ש. יש פעולה שלא משרתת אותה שאמא עשתה?
- 31 ת. הכל משרת אותה. " (עמ' 83 לפרוטוקול שורה 1 ואילך).
- 32 123. אין פלא שהמבקש הוא זה שחתם על השיקים לטובת עו"ד בחוס, שכן הוא זה שניהל
- 33 את כל ענייניה הכספיים של המנוחה.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

124. המתנגדת לא הוכיחה כי המבקש היה מעורב בעריכת הצוואה באופן שיש בו בכדי להוביל לפסילת הצוואה. עדי הצוואה ועורך הצוואה העידו כולם שהמנוחה, שהייתה כזכור צלולה לחלוטין, היא שפנתה אליהם וביקשה מהם להגיע לביתה לצורך עריכת הצוואה וכי המבקש לא נכח בביתה בעת החתימה על הצוואה.
- המבחן הרביעי - מבחן הנישול ככל שאין הסבר לנישול יורשיו של המנוח מצוואתו, כך יש יותר סיכוי לקיומה של השפעה בלתי הוגנת על המצווה.
125. המנוחה ערכה צוואה קודמת בשנת 2014. עו"ד בחוס שערך עבורה את שתי הצוואות העיד כי הצוואה משנת 2017 דומה ברובה לצוואה משנת 2014: "חלק ניכר מהצוואה יישאר כמו שהוא למעט החלק שבו היא נותנת לבת שלה חלקים במגרשים מסוימים שאת זה היא רוצה לשנות ולא לתת לבת א.א." (עמ' 16 לפרוטוקול שורה 28).
126. עו"ד בחוס העיד שהמנוחה: "היתה מודעת לכל המקרקעין שיש לה וכל הדברים שיש לה איפה נמצאים." (עמ' 18 לפרוטוקול שורה 19 ואילך) והעיד לגבי השיקולים שהובילו את המנוחה לערוך את הצוואה כפי שנערכה:
- "ש. מסכים שבצוואה ע.ח. מקבל הכי הרבה, מה שכתוב בסעיף 1 בצוואה זה מגרש ב***?
- ת. אמרתי שאני לא מתערב בהחלטות של אנשים שעושים אצלי צוואות. את הרצון אני מעלה על הכתב. אם כתבתי שע.ח. מקבל חלק גדול יותר זה כנראה הרצון של המנוחה.
- ש. למה היא רוצה לתת לע.ח. פי שניים?
- ת. לא יודע. לא נכנסתי לזה.
- ש. בתור עורך הדין שלה לא שאלת?
- ת. אני חוזר ואומר שאני לא מייעץ, לא תפקידי. אני מעלה את הרצון שלה על הכתב כפי שאני עושה עם שאר הלקוחות.
- ש. ככל שזה קשור לנישול של א.א. אתה יודע מה הסיבה וככל שזה קשור לשאלה למה ע.ח. מקבל פי שניים אתה לא יודע?
- ת. אני לא זוכר שהיה שינוי במצב משנת 2014. השינוי היחידי שרצתה לעשות זה לא לתת לא.א. ששם הסבירה שיהיה דיון והיא נפגעה מזה." (עמ' 21 לפרוטוקול שורה 28 ואילך).
127. המבקש העיד כי בצוואה משנת 2014 המתנגדת קיבלה חלקת קרקע חקלאית:
- "ש. היתה כבר צוואה ב- 2014 ומה א.א. קיבלה באותה צוואה?
- ת. היא טענה שלא קיבלה כלום.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ש. מה אמא נתנה לה בצוואה מ- 2014? שטח אדמה. מסכים שזה מה שאמא נתנה
2 לה?
3 ת. זה כנראה מה שמגיע לה לפי ההלכה המוסלמית.
4 ש. ידוע לך על רכוש נוסף שצווה לא.א.?
5 ת. מה שקיבלה.
6 ש. זו קרקע חקלאית, נכון?
7 ת. כן.
8 ש. בכל הנכסים הגדולים היא לא ציוותה לא.א. כלום, נכון?
9 ת. שמעתי ממנה שהיא נותנת לה מה שמגיע לה לפי ההלכה המוסלמית.
10 ש. ראית את הצוואה של 2014? לפני הדיון היום קראת את הצוואה?
11 ת. לא.
12 ש. יש אדמות מגורים שאמא ציוותה לא.א.?
13 ת. לא חושב. " (עמ' 81 לפרוטוקול שורה 23 ואילך).
- 14 128. הצדדים לא הציגו את הצוואה משנת 2014, אך מהעדויות עולה שהמנוחה העניקה
15 למתנגדת חלק מרכושה בצוואה זו ואילו בצוואה משנת 2017 נישלה אותה כליל.
- 16 129. המתנגדת טוענת שגם בצוואה משנת 2014 המנוחה קיפחה אותה ונתנה לה קרקע
17 חקלאית בלבד תוך נישולה מהנכסים המשמעותיים, אך טענה זו לא הוכחה שכן
18 כאמור הצוואה לא הוצגה כחלק מהראיות בהליך. סביר שהמתנגדת לא הייתה שבעת
19 רצון מהצוואה משנת 2014, שכן לטענתה עריכת הצוואה הובילה לנתק בינה לבין
20 האם.
- 21 130. בין שנת 2014, בה נכללה המתנגדת בצוואת המנוחה, לבין הצוואה משנת 2017 בה
22 נושלה המתנגדת לחלוטין, ארע אירוע דרמטי שהוביל לנתק מוחלט בין המתנגדת
23 למנוחה.
- 24 131. ביום 8.2.2017 הגישה המתנגדת תביעה כנגד המנוחה (תמ"ש 17-02-16730) ובה
25 ביקשה לבטל את צו הירושה שניתן אחר אביה המנוח של המתנגדת ובעלה המנוח של
26 המנוחה ביום 2.3.1995. המתנגדת טענה כלפי אמה המנוחה כי חתימתה על תצהיר
27 הסתלקות מעזבונו של המנוח מיום 29.12.1994 מזויף. כן טענה שכלל לא ידעה כי
28 הוגשה בקשה לצו ירושה וכי ניתן צו כזה. אשר על כן טענה המתנגדת כי צו הירושה
29 שניתן בהסתמך על תצהיר זה ושלפיו המנוחה יורשת יחידה של המנוח, מקורו במעשה
30 הונאה וזיוף חמורים ביותר ועל כן בטלים.
- 31 132. המתנגדת מצידה הסבירה מדוע הגישה את התביעה כנגד אמה :

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 מה גרם לך להגיש את התביעה לתיקון צו הירושה?
2 ת. בגלל הריחוק שהיה חשבתי שאולי הוצאת צו ירושה תפיג את המתח וכל אחד
3 ידע מה קיבל. התחלתי לברר אחרי הנכסים של אבא, כשבדקנו את נסח
4 הטאבו אז היתה תדהמה בשבילי כשגיליתי שהכל כבר על שם אמא. הם
5 שיקרו לי הרבה שנים. פניתי לייעוץ משפטי שייתן צו ירושה. ההפתעה שלי
6 וההלם היה עוד יותר גדול כשראיתי שהוציאו צו ירושה מזויף. אני אף פעם לא
7 חתמתי על שום תצהיר. התלבטתי מאוד נוכח המעורבות של אמא מה לעשות.
8 היה מאוד קשה, לא קל בכלל היה בשבילי לעשות דבר כזה אבל ע.ח. לא
9 השאיר לי ברירה.
- 10 ש. תספרי על לוויית המנוחה?
11 ת. לא אשכח ולא אסלח להם לעולם. הם עשו דבר שלא יאומן. חצו את כל הקווים
12 האדומים. הם לא הודיעו לי לא פיסית ולא בטלפון. ידעתי במקרה שבעלי
13 התקשר לחשמלאי מ*** למה לא הגיע לתיקונים אצלנו, החשמלאי הופתע
14 ואמר שלא יכול להיות שהאחים שלה לא הודיעו שאמא שלה נפטרה היום
15 בבוקר ושהוא היה בהלוויה בצהריים. כל העולם התהפך עלי. התקשרתי
16 לדודה שלי והיא אמרה שאמא נפטרה בבוקר וניסתה לשכנע שיתקשרו אלי
17 אבל הם סירבו בתוקף. הם לא נתנו לי אפילו לתת כבוד אחרון לאמא. לא אסלח
18 להם.
- 19 ש. כשאת קוראת את הצוואה ממה את פגועה במיוחד?
20 ת. אני בטוחה שאמא אהבה אותי ולא התכוונה לנשל אותי. אני רואה את הצוואה,
21 אני רואה אפילו שהם מכחישים את קיומי בלבד, מבטלים אותי, רק בניי
22 הזכרים. זו לא השפה של אמא, לא אופייני לאמא. כשאני קוראת בניי הזכרים
23 זה לא רק מקומם אלא גם משפיל. אם הייתי אח חמישי, לא משנה אם טיפל,
24 אם היה בחו"ל, היו נותנים לי אוטומט מה שכולם. (עמ' 100 לפרוטוקול שורה
25 30 ואילך).
- 26 133. כשנשאלה בעניין פשר התצהיר עליו חתמה המנוחה במסגרת התביעה לביטול צו
27 הירושה ענתה:
- 28 ש. איך היית מגדירה את אמא שלך, כדוברת אמת?
29 ת. כן.
30 ש. אם אני אומר לך שאמא שלך חתמה לפניי, הייתי אצלה 3 פעמים והיא סיפרה לי
31 כל מיני דברים. הכל התנקז בסופו של יום לתצהיר של האמא והיא מספרת
32 דברים שונים לחלוטין ממה שאת מספרת. אני אומר לך שאמא שלך היתה מאוד
33 פגועה מזה שהגשת תביעה נגדה. יותר מזה, שנה וחצי לפני שחתמה על התצהיר

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 היא אומרת שא.א. התקשרה אליה בעקבות שנודע לך על הצוואה ואמא שלך
2 אמרה שאמרת לה שאת שקרנית?
3 .ת. .שקר.
4 .ש. אמא שלך המנוחה אמרה לי את זה וזה רשום בתצהיר?
5 .ת. אני בטוחה שהיא אמרה לך את זה אבל זה לא אמא. זה ע.ח.. אני יודעת את זה.
6 היא היתה תלויה בו לחלוטין. היא אמרה מה שהוא אמר לה להגיד. זו לא אמא.
7 אמא אהבה אותי מאוד ואני אותה." (עמ' 109 לפרוטוקול שורה 24 ואילך).
- 8 .134 בתצהיר שהגישה המנוחה לתמיכה בבקשה לצו מניעה זמני במסגרת תמ"ש ושצורף
9 כנספח 4 לתצהירי המבקש הצהירה המנוחה בסעיף 6 :
- 10 "כאב לי עד מאוד כאשר קיבלתי את בקשתה של בתי א.א. לביטול צו הירושה ובה
11 היא מעלה טענות כוזבות, שכן היא ידעה לגבי צו הירושה מאז שזה ניתן לפני יותר
12 מעשרים שנה, והיא חתמה על תצהיר הסתלקות בפניי, בפני עורך הדין שטיפל
13 בבקשה ובפני יתר בניי וגם בעלה, בסמוך לאחר פטירת בעלי המנוח וזאת בביתי
14 ב***.
15 לא רק זו, המבקשת הצהירה באופן מפורש במעמד חתימתה על תצהיר הסתלקות
16 כי "הנה אני לא רוצה דבר מעיזבון אבי"
17 היה מוסכם וברור לכולם שכל הנכסים יעברו אליי, שכן נהוג לא לעסוק בירושת האב
18 כל עוד האם בין החיים וכי עזבונו עובר להורה החי, וזו הסיבה לכך שכל ילדיי
19 הסתלקו מהעיזבון."
- 20 .135 בכתב התשובה שהגישה המנוחה ביום 23.3.2017, הכחישה את טענות המתנגדת,
21 טענה שהמתנגדת חתמה על כתב ההסתלקות, שהיא ובעלה ידעו והיו שותפים
22 להוצאת צו הירושה וכיום מנסה להתנער מהסכמתה זו, תוך פגיעה בשמם הטוב של
23 אמה ואחיה.
- 24 .136 כן טענה בסעיפים 45-48 לכתב התשובה שהיחסים בינה לבין המתנגדת היו רעועים
25 מאז נישואי המתנגדת וכי הפעם האחרונה בה ביקרה אותה הייתה לפני כשלוש שנים
26 למשך מספר דקות בלבד. בסעיף 52 היא כותבת כי "לפני כשנה וחצי התקשרה אליה
27 בתה המבקשת והטיחה בה האשמות נבזיות למדי ולא היססה לקרוא לה "שקרנית"
28 ואף לקלל אותה, הכל כשנודע לה שאמה ערכה צוואה."
- 29 .137 אמנם המנוחה לא נחקרה על תצהירה, שכן בטרם התבררה התביעה הלכה המנוחה
30 לעולמה, אך המנוחה נכחה בדיון שהתקיים ביום 8.6.2017. חמישה חודשים טרם
31 פטירתה נאלצה המנוחה, במצבה הרפואי המורכב, להגיע לבית המשפט ולהשתתף
32 בדיון בו בתה היחידה טוענת כנגדה, שצו הירושה שבו ירשה את בעלה המנוח הושג

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני
ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

1 במרמה ודינו להתבטל. האם אין בכך הסבר לכך ששישה ימים לאחר מכן, ביום
2 16.6.2017 שינתה את צוואתה ונישלה כליל את בתה?

3 138. קיים אם כן הסבר טוב לכך שהמנוחה בחרה לנשל את המתנגדת מצוואתה.

4 רצון המנוחה

5 139. הבן ל' העיד לגבי רצונה של המנוחה:

6 "ש. לאמא שלך היו שתי צוואות, אחת בשנת 2014 ואחת בשנת 2017. ידעת עליהן?

7 ת. ידעתי זמן אחרי שהכל התרחש והיא עשתה את הצוואה ולא לפני כן. ידעתי
8 שבוע, שבועיים לאחר שהיא עשתה צוואה.

9 ש. לא ידעת מי עשה את זה?

10 ת. לא ידעתי. לא הייתי נוכח בצוואות ולא התערבתי.

11 ש. בשנת 2014 אמא שלך עשתה צוואה אחת, למה היא עשתה עוד צוואה בשנת
12 2017?

13 ת. הלוואי והיתה בחיים והיתה יכולה לענות על זה. יש לה את הסיבות שלה
14 שקשורות לקשר שלה עם הבת שלה. אלה החלטות של אמא ולא שלי. אני ידעתי
15 את זה אחרי שהיא עשתה את זה. הייתי מבקר את אמא שלי ושואל מה שלומה.
16 הייתי גר לידה. אמא סיפרה לי. " (עמ' 40 לפרוטוקול שורה 19 ואילך).

17 140. המבקש העיד לגבי רצונה של המנוחה:

18 "ש. טוענת אחותך, הדיון כולו על לאשר את הצוואה שעשתה אימא שלך. אחותך
19 טוענת שאתה היית מאחורי הצוואה הזאת, אתה עשית הכל. אתה השתלטת
20 על אימא ונתת לה לחתום על הצוואה.

21 ת. שקר גדול וכזב. הדברים לא היו ולא נבראו. אין שחר לדברים. נהפוך הוא,
22 אנחנו לא חשבנו לעשות צוואה בכלל. היא היתה באה לפעמים לאימא שלה
23 מפצירה בה שתעשה צוואה ושתכניס אותה. היא רצתה לוודא אם הכניסה או
24 לא הכניסה אותה לצוואה. היא דחפה אותה לעשות צוואה. אני לא הייתי
25 מעורב בצוואה, לא ידעתי מה תכתוב בצוואה, לא היה לי שום קשר לזה. רק
26 אחרי בשנת 2004, אחרי יותר, אחרי שהגישו תביעה, ידעתי שיש צוואה וזה
27 התוכן שלה. 2014.

28 ש. 2014 היתה צוואה ראשונה ובשנת 2017 היתה עוד צוואה. למה אימא שלך
29 עשתה את הצוואה השנייה?

30 ת. אמרתי לך, בשנת 2014 בעלה בא בקשר עם העדים לצוואה, שאל אותם על תוכן
31 הצוואה, מה כתוב שם. כנראה הסבירו לו שהאימא נתנה לבת שלה לפי ההלכה

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

1 ואז היא התקשרה, למה לא נתנה לה, למה הוציאה אותה מהצוואה. היא
2 אמרה שאימא אישה מקוללת ושאלוהים ישרוף אותה. זה מה שנעשה.
3 ה. הצוואה של שנת 2014, אימא שלך נתנה לה. אז למה היה צורך בשנת 2017 עוד
4 צוואה?
5 ת. בגלל היחס הבזוי הזה כלפי אימא, כי קיללה את אימא, בגלל שגררה אותה
6 לבימ"ש. פעם ראשונה בחיים שלה. בגלל שהשמיצה אותה, הוציאה דיבתה
7 רעה. בגלל כל ההתנהגות הזאת, אז אימא כעסה מאד. זה פגע בה קשות. אפילו
8 זירז את המחלה שלה ואת המוות שלה. היא נפגעה מאד וכתוצאה מזה אמרה
9 שהיא לעולם לא תיתן לה כלום. אמרה שאלוהים יכעס עליה. זו פנייה
10 לאלוהים שהיא לא מרוצה מהבת שלה. היא לא כיבדה אותה. לא קיבלה את
11 הצוואה שלה. צריך לכבד את הצוואה של המת. היא לא כיבדה אותה גם בחיים
12 שלה וגם במוות שלה. היא לא באה להלוויה שלה. יש אדם שעושה דבר כזה?"
13 (עמ' 65 לפרוטוקול שורה 23 ואילך).

14 141. וכן העיד:

15 ש. מפנה לסעיף 74 בתצהירך, המניע שלה היתה הכרת טובה ורוצה לתת למי
16 שדאג לה, מסכים?
17 ת. נכון. זה טבעי. מי שדואג לך מקבל, מי שלא עושה טובה ומזלזל בך ומשמיץ
18 אותה ולא בא לבקר אותך לא מקבל.
19 ש. ח' לא טיפל, ל' לא טיפל וגם לא ב'?
20 ת. לפחות התקשרו ושאלו את שלומה. דאגו לה אם היתה מאושפזת היו מבקרים
21 אותה.
22 ש. אני אומרת לך שאמרת שנתנה גם למי שלא נותן?
23 ת. אבל לא הכפישו את שמה, לא קיללו אותה, לא עשו כל מיני דברים כמו
24 שעשתה הבת שלה.
25 ש. מפנה לסעיף 60.10 לתגובה שלך – אתה כתבת על א.א. שנדבקה במנוחה,
26 תסביר למה הכוונה?
27 ת. היא ביקרה אותה בתוך משבר. לא מתוך חיבה, לא מתוך בקשת שלומה, היא
28 ריגלה אחריה. שאלה אותה תמיד איפה יש לך אדמות, מה נעשה באדמות, לא
29 שואלת לשלומה אלא רק שואלת על האדמות.
30 ש. מאיפה אתה יודע?
31 ת. אמא אמרה.
32 ש. אחרי שהיא ביקרה אמא סיפרה לך מה היה בביקור?
33 ת. כן. למה לא עשיתם צוואה? תעשו צוואה? סמכנו על ההגינות של האמא שתתן
34 לפי מצפונה.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 ש. בעתות משבר הגיעה א.א.?
2 ת. על מנת לקבל אינפורמציה, לפגוע בה, היא ביקרה את אמא ואפילו בבית חולים
3 דיברה על אדמות.
4 ש. מאיפה אתה יודע?
5 ת. אמא סיפרה.
6 ש. אמא סיפרה לך תמיד אחרי שא.א. היתה?
7 ת. כן. למה לא? היא סיפרה לי.
8 ש. תמיד ידעת אחרי שא.א. היתה?
9 ת. כן. אפילו באשפוז שהיתה. אפילו ביום הניתוח היא לא באה. היא לא באה
10 בכוונה שלא תפגוש את הקרובים שלה, היא התנתקה מכל הקרובים שלה, לא
11 היתה באה ללוויות ולא לשמחות.
12 ש. למה הכוונה שאמרת שא.א. נדבקה במנוחה?
13 ת. עשתה ניתוח לב.
14 ש. אני אומרת שא.א. טיפלה במנוחה ולכן מגיעה גם לה הכרת טובה?
15 ת. לא טיפלה בה. " (עמ' 80 לפרוטוקול שורה 6 ואילך).
- 16 142. המתנגדת לא הייתה בקשר עם המנוחה בשנותיה האחרונות. בשנת 2015 יזמה משבר
17 סביב הצוואה שערכה המנוחה, מאחר ולטעמה קופחה לעומת אחיה, ובשנת 2017
18 הגישה כנגדה תביעה שיש בה בכדי לפגוע במנוחה וברכושה. מספר ימים טרם עריכת
19 הצוואה ביום 16.6.2017 נאלצה המנוחה להתייצב לדיון בבית המשפט, מכאן שקיים
20 הסבר טוב לכך שהמנוחה לא רצתה להוריש לבתה דבר ושוכנעתי שהצוואה משקפת
21 את רצון המנוחה.
- 22 143. המתנגדת טוענת שהמבקש השפיע השפעה בלתי הוגנת על המנוחה לערוך צוואה
23 המנשלת את המתנגדת, אולם המבקש אינו הזוכה היחיד, המנוחה ציוותה את רכושה
24 לארבעת בניה. המתנגדת אמנם טוענת שהמבקש זכה בנתח גדול משמעותית לעומת
25 שלושת אחיו, אך טענה זו לא הוכחה ועיון בצוואה אינו מוביל בהכרח למסקנה זו.
26 הצוואה מתייחסת לארבע נכסי מקרקעין שונים כשקיימת חלוקה שונה לגבי כל נכס.
27 מעבר לכך אף אחד משלושת האחים האחרים לא טען דבר כנגד הצוואה ולא טען
28 שהמבקש זכה בחלק משמעותי יותר.
- 29 144. בדנ"א מרום קבע השופט מצא בהסתמך על פרשת בן נון שנטל ההוכחה להוכיח
30 שהצוואה משקפת את רצון המצווה יעבור על כתפי מבקש קיום הצוואה כש: "הוראת
31 הצוואה השנויה במחלוקת היא בעליל לטובת הנהנה, נטל ההוכחה יעבור אל
32 המבקש את קיום הצוואה."

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

- 1 145. המתנגדת לא הוכיחה שהצוואה היא בעליל לטובת המבקש.
- 2 **סוף דבר**
- 3 146. המתנגדת לא הוכיחה שהצוואה נערכה תחת השפעה בלתי הוגנת שיש בה בכדי לפגוע
4 ברצונה של המצווה.
- 5 147. שוכנעתי שהצוואה נערכה כשהמנוחה צלולה וכשירה והחתימה המופיעה על הצוואה
6 היא חתימתה של המנוחה.
- 7 148. המנוחה הייתה אמנם תלויה בזולת מבחינת פיזית, אך קיבלה עזרה וסיוע מבני
8 משפחה שונים ולא הייתה תלויה רק במבקש, אלא טופלה על ידי כלותיה ועובדת זרה
9 ולעיתים על ידי בנה ל' ואשתו.
- 10 149. המנוחה הייתה תלויה במבקש מבחינה כלכלית, שכן הוא ניהל את חשבונה, אך לא
11 הוכח כי המבקש לא סיפק למנוחה את צרכיה, ניצל אותה ונהג כלפיה באלימות
12 כלכלית. מהמסמכים והעדויות עולה שהמנוחה הייתה מוקפת בבני משפחה שדאגו
13 לה וכל צרכיה סופקו.
- 14 150. המנוחה קיימה קשרים חברתיים עם בני משפחה ושכנים.
- 15 151. המבקש לא מנע קשר בין המתנגדת והמנוחה, המתנגדת היא שבחרה לנתק את הקשר.
- 16 152. המבקש לא היה מעורב בעריכת הצוואה באופן המוביל לביטולה.
- 17 153. המתנגדת ניתקה את הקשר עם המנוחה לאחר שנודע לה שהמנוחה קיפחה אותה
18 לתפיסתה, בצוואה שערכה בשנת 2014 ואף הגישה כנגדה תביעה לביטול צו הירושה
19 שניתן אחר המנוח לטובת המנוחה, כך שקיימת סיבה לכך שהמנוחה בחרה לנשל את
20 המתנגדת.
- 21 154. לאור כל זאת אני דוחה את טענת המתנגדת כי יש להורות על ביטול הצוואה מאחר
22 ונערכה תחת השפעה בלתי הוגנת של המבקש על המנוחה.
- 23 155. שוכנעתי כי הצוואה נערכה ברצון חופשי של המנוחה ומשקפת את רצונה.
- 24 156. אשר על כן ניתן צו קיום צוואה לצוואת המנוחה מיום 16.6.2017.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 18-06-11383 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 18-06-11016 פלוני נ' אלמוני

1 157. אני מחייבת את המתנגדת בהוצאות המבקש בסך של 35,000 ₪ שישולמו בתוך 30

2 יום שאם לא כן יישאו הפרשי הצמדה וריבית מיום פסק הדין ועד ליום התשלום

3 בפועל.

4 פסק הדין מותר בפרסום בהשמטת פרטים מזהים

5 המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים ותסגור את התיק.

6

7 ניתן היום, כ"ב כסלו תשפ"ה, 23 דצמבר 2024, בהעדר הצדדים.

8

9 שירי היימן, שופטת, סגנית הנשיאה

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

בית משפט לענייני משפחה בקריות

ת"ע 11383-06-18 פלוני נ' אלמוני

ת"ע 11016-06-18 פלוני נ' אלמוני

1
2
3